

KENTSEL KALKINMA ve YAŞAM KALİTESİ

Hasan BALAMAN

KENTSEL KALKINMA ve YAŞAM KALİTESİ

Hasan BALAMAN

Eser Adı : Kentsel Kalkınma ve Yaşam Kalitesi
Dizi Editörü : Hulusi ŞENTÜRK

**Yayına Hazırlık &
Dizgi-Tasarım** : OKUTAN YAYINCILIK
Serhat AKKÜŞ
Ayşe ŞENTÜRK
0.216.491.63.33

Telif Hakları : Plato Danışmanlık Eğitim AŞ.

Yerel Siyaset Dergisi' nin ücretsiz ekidir.
www.yerelsiyaset.com

- Sunuş -

Kentler her zaman insan yaşamında önemli olmuştur. Medeniyet kentlerle başlamış, ticaret kentlerle gelişmiş, kültür ve sanat kentlerle atılım gerçekleştirmiştir.

Kentler yaşam mekanlarımız olmanın yanı sıra bizden önceki nesillerin bize bıraktığı ve bizim de gelecek nesillere bırakmamız gereken emanetlerdir.

Bir kent içinde yaşayanlara refah ve huzur sunabilmelidir. Bunun yolu ise kentte yaşayanların ekonomi, sağlık, eğitim, kültür, rekreasyon gibi alanlarda standartların üzerinde hizmet alabilmelerini gerekli kılar. Bu aynı zamanda yaşam kalitemizi de göstermektedir. Özetle, kentler bize yüksek yaşam kalitesi sunabilmelidir.

Kentlerde yaşam kalitesinin yükseltilmesinden bahsetmek demek elbette kentsel kalkınmadan bahsetmek demektir. Çünkü birçok tanımı bulunmakla beraber kalkınmayı, yaşam kalitesinin artırılması olarak tanımlayabiliriz.

Kalkınma için kentsel altyapı gerekir. Kalkınma için yatırımcı gerekir. Bunlar da yetmez, kalkınma için sosyal sermayenin ve beşeri sermayenin geliştirilmesi gerekir.

Isparta Belediye Başkanı Hasan Balaman'ın Yerel Siyaset Dergisinin değişik sayılarında yayınlanan yazılarından oluşan bu kitapta ağırlıklı olarak işlenen konu da kentsel-yerel kalkınma ile kentler arası rekabettir.

Kitapta benimde Isparta'daki kentsel yenileme çalışmaları ile ilgili bir yazım yer almaktadır. Çünkü, Isparta Belediye Başkanı sayın Balaman, kent ekonomisinin geliştirilmesi konusunda ciddi adımlar atan bir başkanımız. Kentsel yenileme kapsamında da Isparta Kültür ve Ticaret Merkezi Projesinin inşaatını başlatmayı başardı.

Bu kitabın, kent ve kent yönetimleri konusunda bilgi ve tecrübe aktarımı yönünden faydalı olacağını umuyor, sayın Balaman'a çalışmalarında başarılar diliyoruz.

Hulusi Şentürk

- İÇİNDEKİLER -

YEREL SİYASET VE ISPARTA.....	06
TEMSİLİ DEMOKRASİ AÇISINDAN YEREL YÖNETİMLERİN ÖNEMİ.....	09
YEREL KALKINMA İÇİN KENTSEL GELİŞİM.....	13
YETKİ VAR, KAYNAK YOK.....	19
YERELLEŞME-KALKINMA VE KAMU YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU.....	23
YÖNETİŞİM VE KENTSEL KALKINMA.....	27
KENTSEL YOKSULLUĞUN GİDERİLMESİ İÇİN YEREL KALKINMA.....	35
BELEDİYELERDE VESAYET.....	41
DOKUZUNCU KALKINMA PLANI ÇERÇEVESİNDE KENTSEL KALKINMA VE YAŞAM KALİTESİ: ISPARTA ÖRNEĞİ.....	45
ŞİMDİ DEĞİŞİM ZAMANI.....	51
KENTLER ARASI REKABET VE ISPARTA.....	55
ISPARTA BELEDİYE BAŞKANI HASAN BALAMAN İLE YENİ KAMU YÖNETİMİ ÜZERİNE.....	61
KENTSEL YENİLEMEDE BAŞARILI BİR ÖRNEK: ÇARŞAMBA PAZARI VE ISPARTA KÜLTÜR VE TİCARET MERKEZİ.....	67

YEREL SİYASET VE ISPARTA

Yerel yönetimler demokrasinin okulu olarak görülmektedir. Çünkü, halkın yerel idarelerinin kararlarına katılımı, icraatlarını görmesi ve değerlendirmelerini idareye iletmesi, merkezi idarelere oranla, yerel idarelerde daha kolay olmaktadır. Ayrıca, halkın seçtiği temsilciler açısından da yerel idareler avantajlı konumdadır. Demokrasi kültürünün gelişmesi ve demokratik yapılanmanın derinlik kazanması, yerel siyaset ile mümkün olmaktadır.

Tüm Isparta genelinde merkezi siyaset için sadece 5 milletvekili seçilmektedir. Oysa, yerel seçimler, Isparta ili içerisinde 50 belediye için yapılmaktadır. Dolayısıyla 50 belediye başkanı ve 1.000 civarında belediye meclis üyesi seçilmektedir. İl Genel Meclis Üyelerinin, 176 adet köy muhtarlığının yanı sıra, çok sayıda mahalle muhtarlığı ve bunların ihtiyar heyetleri de hesaba dahil edildiğinde, her yerel seçimde İl genelinde 5.000'in üzerinde kişi halk tarafından demokratik yöntemlerle seçilmektedir.

Yerel seçimlerde bir görev için çok sayıda kişi ve parti adayı söz konusudur. Ayrıca aday adaylığı için de yarışlar yapılmaktadır. Tüm bu süreçler de dahil edildiğinde, aday ve aday aday

olarak 10.000'in üzerinde kişi demokratik bir mücadele sergilemektedir. Bunun tabii neticesi olarak da insanlar, siyaset konusunda önemli ve yaygın bir tecrübe yaşamakta; bu da genel siyasetin daha sağlıklı yapılanmasını sağlamaktadır.

Ülkemizde demokratik kültürün gelişmesi için yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir. Sadece seçim sürecinde değil, seçimden sonra da halkın katılımının sağlanması, halkın bilgilendirilmesi, talep ve şikâyetlerinin idarelere ulaştırılması ve bunların idareler tarafından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Isparta Belediyesi olarak, Ispartalıların yerel siyasette etkin olması için gerekli mekanizmaların oluşturulması önceliklerimiz arasında yer almaktadır. Mahalle meclisleri, Muhtarlarla toplantılar, meslek odaları ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği ve ayrıca akademik camianın katılımının sağlanması için yoğun çalışmalarımız söz konusudur.

Bizler, işlerin istişare ile yapılması gerektiğine inanıyor ve bunu savunuyoruz. Isparta için veya Ispartalılar için söyleyecek sözü olan herkesi dinlemeye, her örneği görmeye ve elde ettiğimiz bilgilerle çalışmalarımızı yönlendirmeye gayret ediyoruz.

Yerel siyasetin sağlıklı bir zeminde gerçekleştirilmesi için, herkesin kendi sorumluluk alanında ama diğer kişi ve kurumlarla işbirliği içinde çalışması gerekmektedir. Bunun içinde öncelikle karşılıklı saygı ve sorumluluk bilinci ile hareket etmeye itina göstermeliyiz.

Yönetim, sistemli çalışmayı gerektirir. Çünkü, sistemin yokluğu "Kaos" demektir ve kaos ortamlarının halka ve ülkeye verdiği zararlar geçmiş tecrübelerle ortadadır. Başarılı bir sistem için ise, herkesin kendi görev, yetki ve sorumluluğunu kuşanması; yapıcı önerilerle diğerlerini bilgilendirmesi ama asla bunu üst-ast ilişkisi gibi kısır bir çember içine almaması gerekmektedir.

Isparta, ülke siyasetine yön vermiş, kendine has değerleri ve siyaset yapma tarzı ile farklı bir kent konumundadır. Yerel siyasetçiler olarak bizlere düşen de kısır çekilmelerle oyalanmak değil; Isparta'yı el birliği ile daha güzel yarınlara taşımaktır.

Isparta Belediyesi olarak misyonumuzu; "Katılım, etkinlik, kalite ve verimlilik ilkelerine dayalı yönetim anlayışı ile Isparta'ya ve Ispartalılara hizmet etmek" biçiminde belirlerken; vizyonumuzu da, "Gül şehri Isparta'da yaşayanların yüzlerini güldüren, halkıyla bütünleşen, kaynakları kendisine yeten, sürekli gelişen ve kent yönetimindeki başarılı uygulamaları ile örnek alınan bir belediye" olmak biçiminde belirledik.

Katılım ve halkla bütünleşmek anlayışına misyon ve vizyonumuzda yer vererek, bu konudaki hassasiyetimizi ortaya koymuş bulunmaktayız. Fakat, yerel siyaset, genel siyaset ile uyumlu gerçekleştirildiği oranda başarısını artırabilir. Bu açıdan da Ispartalıların merkezi siyasette temsilini gerçekleştiren vekillerimizle uyumlu çalışma ve onlara kendi çalışmalarında yardımcı olmak biz yerel siyasetçilerin; yerel siyasetin ihtiyaç ve değerlendirmelerini de genel siyasete taşımak vekillerimizin sorumluluğundadır. İnanıyor ve ümit ediyorum ki, bu ahenkli çalışmayı hep birlikte gerçekleştirerek, kentimize ve kent insanımıza olan vefa borcumuzu da en iyi biçimde başaracağız. Çünkü hepimizin tek bir amacı vardır, o da; Isparta ve Ispartalılara hak ettikleri güzellikleri el birliği ile sunmaktır.

Kim ki bir taş üstüne bir taş koyarsa onu başımız üzerinde taşımaya hazırız ve bunu yapabildiğimiz oranda da daha güzel yanrlara hep birlikte yürüyeceğiz.

Yerel Siyaset Ocak 2006

TEMSİLİ DEMOKRASİ AÇISINDAN YEREL YÖNETİMLERİN ÖNEMİ

Demokrasi, halkın kendi kendisini yönetmesi olarak tanımlanmaktadır. Eğer bu tanımları esas alacak olursak, bu durumda gerçek bir demokrasi; ancak halkın karar ve uygulamalara katılımı ile mümkündür sonucuna ulaşırız. Yani demokrasi ile katılım arasında doğrudan ve güçlü bir ilişki bulunmaktadır. Elbette her karara, herkesin doğrudan katılımı mümkün değildir. Böylesi bir yöntem, İsviçre gibi düşük nüfuslu ülkelerin kantonlarında görülebiliyorsa bile; artık nüfusun yüzbinlerle ve hatta milyonlarla ölçüldüğü yerlerde bu mekanizma işletilemez.

Doğrudan katılımın pratik olarak mümkün olmayışı, katılım olayının göz ardı edilmesi için bir gerekçe olarak kullanılmamalıdır. Çünkü, katılımın olmadığı sistemlerin sağlıklı işlemesi mümkün değildir. Bize düşen, mevcut şartlara uygun en etkin katılım mekanizmalarını oluşturmak ve gerçekleştirmektir. Bu sebeple ve demokrasinin ancak katılımı ile mümkün olduğu gerçeğinden hareketle, katılımı artırıcı düzenlemelerin önemini de kabul etmemiz gerekmektedir. Bu aşamada yerel siyaset önümüze önemli fırsatlar sunabilmektedir. Geçen yazımızda, İsparta ilinde genel siyaset için 5 kişi seçilirken, yerel siyasette

bu sayının 5.000'lere ulaştığını belirtmiştik. Yani, yerel siyaset, katılım açısından çok önemli açılımlara imkan sağlayabilmektedir. Hem halkın aktif siyaset içerisinde birey olarak doğrudan katılım imkanı fazla olmakta ve hem de yerel siyasette seçen ile seçilen arasındaki mekansal ve toplumsal yakınlık, dolaylı katılım imkanını artırmaktadır.

Yerel yönetimler, genel tanımlamaya göre; belirli bir coğrafi alanda yaşayan insan topluluğuna, bir arada yaşamak nedeniyle onları çok ilgilendiren konularda hizmet etmek amacıyla kurulan, karar organları yöre halkınca seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere, yetkilere, özel gelirlere, bütçeye, personele sahip, kamu tüzel kişilikleridir. Ülkemizde il özel idaresi, belediye ve köy idaresi olarak üç ayrı yerel yönetim sistemi mevcut ise de genelde yerel yönetim deyince ilk akla gelen belediyelerdir. Çünkü belediyeler kullandıkları kaynak, çalıştırdıkları personel ve sahip oldukları yetkilerle il özel idaresi ve köy idaresine kıyasla çok güçlü kurumlardır. Ülkemizde 3225 belediyede, 260.000 kişi fiilen görev yapmaktadır ve 2005 yılı için tahmini bütçeleri de 15 katrilyon TL civarındadır. Ülke halkının %80'i belediye sınırları içerisinde yaşamakta ve belediye hizmetlerinden yararlanmaktadır.

Yerel yönetimler, kamu hizmetlerinin yerinden karşılanması ilkesine uygun kurumlar olarak önem arz etmektedirler. Elbette, kentsel hizmetlerin görülmesi açısından da çok önemli kurumlardır. Buna mukabil yazımızda, özellikle temsili demokrasi açısından önemi üzerinde durulacaktır.

Temsili demokrasi, halkın temsilcileri vasıtasıyla egemenlik hakkını kullanması olduğuna göre burada temsil edenlerle temsil edilen arasındaki ilişki, temsili demokrasinin sağlıklı işlemesi açısından büyük önem arz edecektir.

Yerel yönetimler, temsil açısından önemli bir avantaja sahiptirler; çünkü, temsil edenlerle, temsil edilenler arasında toplumsal bir yakınlık bulunmaktadır. Belediye başkanı ile meclis üyeleri, temsil ettikleri vatandaşla hemşehrilik ilişkisi içerisindeyler. Bu ilişki çerçevesinde iletişim daha kolay olmakta; temsil edilen vatandaş, temsilci olarak seçtiği başkana

ve meclis üyelerine daha rahat ulaşabilmekte, hesap sorabilmekte, öneri getirebilmektedir. Özellikle meclis üyeleri, -ki Isparta Belediyesininin 31 meclis üyesi bulunmaktadır- belediye sınırları içerisindeki bir çok yerleşim birimini temsil etmekte, yönetimde vatandaşın temsilini güçlendirmektedir.

Yine Isparta örneğinden hareket edecek olursa, 1 başkan ve 31 meclis üyesi belediyede halkı temsil etmektedir. Belediye sınırları içerisindeki nüfus dikkate alındığında ortalama her 5.000 kişiye bir temsilci düşmektedir. Ülke geneline bunu yacacak olursak, 3.225 belediye, 81 İl Özel İdaresi ve 35.000'e yaklaşan Köy idaresi bulunmaktadır. Belediye ve İl Genel Meclis üyelerini de hesaba dahil ettiğimizde yerelde seçilmiş (Mahalle muhtarları ve köy ihtiyar heyetleri hariç) 75.000-80.000 kişi bulunmaktadır. Yani ortalama her 900 kişiye bir yerel seçilmiş temsilci düşmektedir. Oysa, ülke geneline baktığımızda 550 milletvekili 70 milyonu temsil etmektedir. Yani ortalama 130.000 kişiyi bir vekil temsil etmektedir. Dolayısıyla, temsil edenlerle temsil edilenler arasında ilişki yerel düzeyde daha güçlü olmaktadır.

Yerel yönetimler, kent konseyleri, mahalle meclisleri ve başkanın, başkan yardımcılarının katıldıkları vatandaşla yüzyüze görüşme toplantıları sayesinde, temsili demokrasinin katılımcı mekanizmaları gelişmesine de imkan sağlamaktadırlar. Oysa, genel siyasette istenirse de bu yakın ilişkinin kurulması söz konusu değildir. Zaten, genel siyaset yapan siyasetçilerin görevi de, ülke genelini ilgilendiren konularda sağlıklı çözümler üretebilmek, konuları makro düzeyde sorgulamak ve çözüme kavuşturmaktır.

Bir genelleme yapacak olursak; genel siyaset, bir beden in ana damarları gibidir ve bedenin sağlıklı olabilmesi, bu damarlardan bedenin gerekli bölgelerine yeterli kanın iletilmesini ve geri dönüşünü sağlamaktır. Yerel siyaset ise, bedendeki kılcal damarlar gibidir. Ana damarların en ücra köşelere kadar ulaşmasını ve buradan da geri besleme alınmasını sağlamaktadır. Bedenin sağlıklı olması da ana ve kılcal damarların birbirleri ile uyumunun sağlanması ile mümkündür.

Yerel yönetimler, merkezi idarenin en ücra köşelere kadar

sağlıklı ulaşımını ve buranın talep ve şikayetlerini tedarik etmesini sağlamakta ve bu yönleriyle de kamu hizmetlerinin etkinliğine katkı sağlamaktadırlar. Aynı zamanda, yerel potansiyelin harekete geçirilmesi misyonlarını ifa edebildikleri ölçüde de genel kamu hizmetlerine önemli katkı sağlamaktadırlar.

Demokrasi, tepeden inme biçimde vatandaşlara kabul ettirilebilecek bir yaşam biçimi değildir. Demokrasinin benimsenmesi, demokratik kültürün gelişimi ancak yaşanarak sağlanabilir. O halde, halkın daha fazla ve etkin katılımına imkan veren yerel siyaset ve yerel yönetimler, bu yönden büyük önem arz etmektedirler.

Yerel yönetimlerin güçlendirilmesi, hem demokratik-gelişmiş ülkelerin üzerinde hassasiyetle durduğu konudur, hem de Avrupa Birliği'nin temel politikaları arasında yer almaktadır. Ülkemiz, bir yandan Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinde ve diğer yandan üyesi olduğu Avrupa Konseyi kararları doğrultusunda yerel yönetimleri güçlendirmek zorundadır. Son yıllarda yoğun olarak sürdürülen reform çabaları içerisinde yerel yönetimlerin de güçlendirilmesi yer almaktadır.

Ülkemizde kamu reformu ve yerel yönetimlerin güçlendirilmesi açısından çok önemli olan Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı'nın TBMM tarafından karara bağlanmış ama sayın Cumhurbaşkanımız tarafından iade edilmiş olması ciddi bir boşluk oluşturmuştur. Bu boşluğun en kısa zamanda giderilmesi hepimizin ortak arzusudur. Ülkemizde hukuk devletinin gelişmesi, demokratik yapının güçlendirilmesi için son üç yıldır başlatılan reform çalışmalarının kesintisiz sürdürülmesi gerekmektedir. Kamu yönetiminin hantal yapıda olması, şeffaflık ve katılımı ilgili düzenlemelerin yetersiz kalması durumunda sistemin kendi içerisinde verimsizleşmesi ve kendisinden beklenen misyonu yerine getirememesi kaçınılmaz sonuç olarak karşımıza çıkacaktır.

Yerel Siyaset Şubat 2006

YEREL KALKINMA İÇİN KENTSEL GELİŞİM

Günümüz dünyası hızlı gelişmelerin yaşandığı bir sürece tanıklık etmektedir. Bir çok kavram ve politikalar bu hızlı değişime paralel değişime uğramakta, geleneksel yönetim yaklaşımları ciddi sorgulamalara muhatap olmakta, alışkanlıklara dayanan davranışlar yerini bilinçli hareketlere bırakmaktadır. Adına kısaca küreselleşme denilen bu süreçte, düne göre rekabet daha sert ve acımasız yaşanmakta, güçlü olanlar ve rekabet için gerekli donanıma sahip olanlar bu süreçten büyüyerek geçerken, zayıf olanlar ve hele ki gerekli donanıma sahip olmayanlar ise kaybetmeye mahkum olmaktadır.

Küreselleşme sürecinin beraberinde yerel değerler ve yerel aktörler önem kazanmaya başlamaktadır. Özellikle yerel mekanlar olarak kentler, düne göre çok daha önemli odak alanlar olmaya başlamaktadır. Artık kentlerin her birinin hem ulusal sınırlar içerisinde ve hem de uluslar arası alanda etkin olmaları gerekmektedir. Piyasa ekonomisi kurallarının geçerli olduğu günümüzde kentler artık merkezden gelecek yatırımlarla gelişme politikaları izlemekten ister istemez vaz geçmek zorunda kalmaktadırlar. Çünkü, küreselleşme ile birlikte merkezi yapılar hızlı şekilde küçülmekte, doğrudan yatırım yapmak yerine genel kural ve politikaları belirleme tavrı sergilemektedirler.

Aslında doğru olan da bu yaklaşımdır. Daima hazıra alışmış bir toplumun zamanla girişimcilik kabiliyetlerinin körelmesi kaçınılmazdır.

Yaşanan bu süreçte kentlerimizin sakinlerine sağlıklı ve yeterli yaşama imkanlarını sunmasının yolu, kentsel gelişim ve kalkınmanın sağlanması ile mümkündür. Fakat kentsel gelişim ve kalkınma için de kent yönetimi ve kentte yaşama ilişkin bakış açılarımızın ve hareket tarzlarımızın değişmesi kaçınılmazdır. Kentler üretebildikleri ve katma değer oluşturabildikleri süreçte ve bu konulardaki performanslarına göre gelişim ve kalkınma sağlayabileceklerdir. Kentler, sadece üzerinde yaşadığımız, ikamet ettiğimiz alanlar değildir. Kentler, bu özelliklerinin yanı sıra yaşamımızı sürdürmek için gerekli ihtiyaçlarımızı karşıladığımız yerlerdir aynı zamanda. Eğer, kentlerimiz yaşam için gerekli ihtiyaçlarımızı karşılama kapasitesine sahip olmaz ise, kentlilerimizin mutsuzluğu ve sonuçta kentti terk etmeye başlamaları kaçınılmazdır. Bu süreç kentin ihtiyaç giderme kapasitesinde düşüşü tetikleyecek ve sürekli olumsuz giden kısır bir döngüye yol açacaktır.

Kentlerimizin gelişim ve kalkınması için dört temel ve vazgeçilemez şart bulunmaktadır. Bunlardan birincisi kentin sağlıklı planlanması, ikincisi, kentin fiziki gelişiminin sağlanması, üçüncüsü kent kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı, dördüncüsü ise kentlilerin yapabilirlik beceri ve kapasitelerinin geliştirilmesidir.

Kent planlaması, kentlerdeki mekan kullanımını belirleyen bir çalışmadır. Kent planlaması, kentin geleceğini önceden belirleme ve yönlendirme çalışmasıdır. Bu planlarda kentin ikamet, ticaret, sanayi, rekreasyon, ulaşım ve benzeri alanlara bu günkü ve gelecekteki ihtiyaçları belirlenerek optimum çözüm bulunmaya çalışılır. Fakat ülkemizde kentlerimizin doğru veya yanlış planları bulunmaktadır. Burada problem, mevcut yapıların sağlıklı kentleşme için uygun olmadığı durumlarda, gerek revizyonlarla ve gerekse kentsel dönüşümlerle yapısal değişimin sağlanmasıdır. Planlama, kentsel dönüşüm için en önemli ve etkin araçtır. Örneğin, Isparta'mızın sağlıklı yapılaşmalarının

bulunduğu bölgelerde kentsel dönüşümün sağlanması gerekmektedir. Bu dönüşümün kamunun müdahalesi ile değil, yönlendirici olması ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için plan revizyonları yapılmış, küçük parsellerin bir araya gelmeleri durumunda kendilerine daha fazla imar hakkı tanınmak suretiyle, mülk sahiplerinin kendiliğinden kentsel dönüşümü gerçekleştirecekleri ortam hazırlanmıştır.

Kentin fiziki gelişiminin sağlanması, ekonomik ve sosyal gelişim için şarttır. Yol, su, kanal, yağmur suyu, içme suyu, rekreasyon alanları gibi ihtiyaçlarını yeterli düzeyde karşılamamış kentler yatırımcılar için cazip olmayacağından ekonomik ve sosyal gelişim sağlanamayacaktır. Fakat, bu ihtiyaçların sadece nicelik yönünden karşılanması da yeterli değildir. Nitelik yönünden de bu ihtiyaçların karşılanması gerekmektedir. Yolların açık olması tek başına yeterli olamaz. Bu yolların kaplamalarının da sağlıklı olması, bordur-tretuvarlarının bulunması gerekmektedir. Parkların boş alanlar olarak var olması yeterli değildir; bunların fonksiyonel olması gerekmektedir. Günümüzde özellikle bilişim ve hizmet sektörleri öne çıkmaktadır. Bu sektörler ise sadece nicelik yönünden kentin altyapısının yeterli olmasına bakmazlar; aynı zamanda bu yapıların sağlıklı ve nitelikli olmasını da ararlar. Aksi takdirde daha kaliteli alt yapıya sahip kentleri tercih edeceklerdir. Bu sebeptendir ki, Isparta'mızın eskiyen ve kalitesiz altyapısının değiştirilmesi öncelikli konularımız arasında yer almış; Isparta'mıza özgü andazit taşının işlenmesi suretiyle yol ağlarımızın bordur-tretuvarlarında ciddi bir yenilemeye gidilmiştir.

Kent kaynaklarının etkin ve verimli kullanımı gelişim ve kalkınmanın itici gücüdür. Zaten, kalkınma ve gelişim aynı zamanda verimlilik ve etkinlik demektir. Yani, kaynakların doğru yerlerde ve doğru biçimde kullanımı şarttır. Bizler zengin varlıkların fakir bekçileri olduğumuz sürece bu varlıkların bize bir faydası dokunmayacaktır. Başarılı bir yönetim kaynaklarını atıl tutan değil, bunu üretim ve yatırıma yönlendiren yönetimdir. Belediyelerin ellerinde çok sayıda menkul ve gayrimenkul bulunması başarı değildir. Önemli olan bu varlıkları sermayeye

tedavül edip, yeni yatırımların gerçekleştirilmesidir. Böylece üretim ve istihdam artacak; yeni yatırımlar için gerekli olan kentsel cazibe oluşturulacaktır.

Kentlilerin yapabilirlik beceri ve kapasitelerinin geliştirilmesi ise, mevcut kaynakların ve imkanların optimum kullanımı için gereklidir. Burada yönetimlere düşen, kendi insanına güvenmek, onlara için gerekli güven ortamını oluşturmak, onlara yol ve yön göstermek ve bu sayede kent sakinlerinin üretim ve gerçekleştirme beceri ve kabiliyetlerini hayata geçirecek ortamları oluşturmaktır. Bunun için de kentin değişik kesimleri ve kurumları arasında koordinatör görevi görmek yerel yönetimlerin öncelikli sorumlulukları arasındadır.

Bu veriler ışığında Isparta'ya baktığımızda, düne kadar insanların yatırımdan kaçındığı, küçük işletmelerle yetindiği, kentin altyapısının nitelik açısından yetersiz olduğu görülmektedir. Bu da çok eski tarihe ve güçlü medeniyete sahip Isparta'nın zaman içerisinde etkisizleşmesini beraberinde getirmiştir. Gül ve halı üzerine kurulu ekonomik yapısı, bu alanda gerekli açılımlar yapılmadığı için hızla güç kaybetmiş, kent katma değer üretmez hale gelmiştir.

Isparta için büyük bir imkan olan Süleyman Demirel Üniversitesinin sağladığı fırsatlardan da kent yeterince yararlanmamıştır. Onbinlerce üniversite öğrencisi için gerekli yurt, hizmet kuruluşları yetersiz olduğu için bunların kente verebilecekleri de sınırlı kalmıştır.

Yapmamız gereken bir yandan altyapıda niteliksel gelişim çalışmalarımızı hızla sürdürmek, diğer taraftan da kentimizde gerekli sosyal güven ortamını oluşturmaktır. Sosyal güven, yani sosyal sermaye açısından Isparta'da önemli gelişimlere ihtiyacımız bulunmaktadır. Alışılmış ve aslında köhnemiş siyaset yapma tarzı ile her yapılamaya karşı çıkmanın kimseye faydasının olmadığı en bariz delili, Isparta'nın gelişiminde yaşanan sıkıntılardır. Taş üstüne taş koyanı alkışlamak yerine yermek anlayışının değiştirilmesi gerekmektedir. Geleceğimizi sağlıklı inşa etmenin yolu, gelecek için yapılan çalışmalarını kısır tartışmalara kurban vermemeyi gerektirir. Hepimizin halkımıza ve

gelecek nesillere karşı sorumluluğu, mevcut imkanlarımızı en iyi şekilde değerlendirmek ve bunun için de öncelikle birbirimize güvenmek ve destek vermeyi gerektirir.

Yerel Siyaset Mart 2006

YETKİ VAR, KAYNAK YOK

Ülkemizde beklenen kamu reformu, Ak Parti iktidarı ile artık söylemden eyleme geçti. Uzun yıllardır ciddi düzenlemeler yapılmadığı için tıkanma noktasına gelen ve sorun çözmek yerine sorun kaynağı olmaya başlayan kamu yönetimleri artık kendisinden beklenen misyonları yerine getirebilecek idari yapıya dönüşecek hukuki zemini bulabilmiştir. Yıllardır gerçekleştirilemeyen böylesi bir reformu gerçekleştiren herkese teşekkür etmemiz gerekmektedir. Özellikle belediyeler açısından olaya bakıldığında artık daha geniş alanda yetkili kurumlar olduklarını görmekteyiz.

Belediyelerimizde yaşanan ve reform ile çare bulunması beklenen başlıca sorun alanları şunlar idi:

a-Yetki sıkıntısı: 1580 sayılı Belediye Kanunu'nda belediyelerin yetkileri teker teker sayılmış ve bunun dışında hizmet sunmalarına imkan tanınmamış idi. Oysa, hızla değişim yaşanan toplumsal hayat ve kentsel gelişme karşısında çok zaman yasa yetersiz kalmakta, belediyeler yetki sıkıntısı yaşamakta idi.

b-Vesayet: Belediyelerin her türlü iş ve işlemleri merkezi idarenin aşırı denetimine tabii idi. Adeta iş yapmak demek soruşturma geçirmeyi göze almak demektir. Çünkü, mevcut

denetim yapılan işleri kapsıyor, yapılmayan yani ihmal edilen işlerle ilgili denetim yapılmıyordu. Bu da özellikle bürokraside denetim yaşamamak için iş yapmamak gibi yanlış bir politikaların izlenmesini teşvik ediyordu.

c-Mali yapı: Belediyelerimizin gelirleri, kendisinden beklenen hizmetleri gerçekleştirmekten çok uzak idi. Gelişmiş ülkelerde belediyelerin harcamalarının genel bütçe harcamalarına oranı % 50'lere ulaşırken, ülkemizde bu oran sadece % 10 civarında idi.

Reformun getirdikleri:

Belediyelerimizin yaşadıkları sorun alanları ile ilgili olarak reform kapsamında yapılan yeni düzenlemeler şunlardır:

a-Yetki sıkıntısı: 1580 sayılı yasanın aksine 5393 sayılı Belediye Kanunu ile belediyeler "Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan" kurumlar olmaktadır ve "Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla;

a) İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafî ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabita, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut; kültür ve sanat, turizm ve tanıtım, gençlik ve spor; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır. Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 50.000'i geçen belediyeler, kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açar.

b) Okul öncesi eğitim kurumları açabilir; devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabilir veya yaptırabilir, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabilir; sağlıkla ilgili her türlü tesisi açabilir ve işletebilir; kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunmasını sağlayabilir; bu amaçla bakım ve onarımını yapabilir, korunması mümkün olmayanları aslına uygun olarak yeniden inşa edebilir. Gerektiğinde, öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verir ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör

spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verebilir. Gıda bankacılığı yapabilir.

Belediye, kanunlarla başka bir kamu kurum ve kuruluşuna verilmeyen mahallî müşterek nitelikteki diğer görev ve hizmetleri de yapar veya yaptırır.

Hizmetlerin yerine getirilmesinde öncelik sırası, belediyenin malî durumu ve hizmetin ivediliği dikkate alınarak belirlenir.

Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır.

Belediyenin görev, sorumluluk ve yetki alanı belediye sınırlarını kapsar.

Belediye meclisinin kararı ile mücavir alanlara da belediye hizmetleri götürülebilir."

Dolayısıyla belediyelerin görev ve yetki alanları genişletilmiştir.

b-Vesayet: Belediyelerin denetimi sadece yapılan işlerin denetimi ile sınırlı tutulmamış, ihmal edilen görevler de denetim kapsamına alınmıştır. Bu da iş yapmaktan kaçınan anlayışa geçit vermemektedir. Ayrıca belediyeler stratejik planlarını ve performans programlarını önceden hazırlayacak ve bu planlara göre denetlenecektir. Yani, yapmayı vaat edip de yapmadıklarının da hesabını vereceklerdir. Bu denetim yaklaşımı belediyeleri daha fazla icraat yapmaya yöneltecek ve sonuçta daha fazla hizmet üretimine zemin oluşturacaktır.

c-Mali yapı: Mali sorunlara ilişkin ne yazık ki bu güne kadar bir düzenleme yapılmamıştır. Belediye Gelirleri ile ilgili kanun tasarı taslağı hazırlanmış ise de halen meclise sunulmamıştır. Belediyelerimin görevleri artarken gelirleri artmadığı için zaten var olan mali sıkıntılar artarak devam etmektedir. Bir an önce gerekli yasal düzenlemelerin yapılarak belediyelerimizin mali yönden güçlendirilmeleri gerekmektedir.

Belediye Gelirleri Kanun Tasarısı (Hatta tasarıları da denebilir, çünkü farklı taslaklar var) incelendiğinde, asıl önemli gelir kale-

mi olan Genel Bütçe Paylarında bir değişiklik görülmemektedir. Genelde yerel vergilerin artırılması yaklaşımı sergilenmektedir. Fakat, yerel vergilerin artırılması tek başına yeterli olmayacaktır. Çünkü vergi dilimleri arttıkça tahakkuklar aynı oranda artmayacaktır. Mesela, İlan Reklam Vergisi çok artar ise mükellefler bu durumda ilan reklam vergisini konu işlerini kısıtlayacaklardır. Kaldı ki, zaten özellikle esnaf yönünden çeşitli adlarla alınan vergiler önemli bir sorun teşkil etmektedir. Yerel vergilerin çok fazla artırılması ve kapsamının genişletilmesi belediyeleri vatan-daş ile karşı karşıya getirecektir.

Belediye Gelirleri Kanununda Genel Bütçeden alınacak payların mutlaka artırılması gerekmektedir. Ama bu kanunun çıkması gecikecek ise hiç olmazsa şimdilik bu paylarda 1 puanlık düşüş yapan düzenleme Bakanlar Kurulu kararı ile kaldırılmalı ve belediyeler için hiç olmazsa % 10 gelir artışı demek olan düzenleme yapılmalıdır. Bilindiği gibi belediyelerin genel bütçeden aldıkları % 6.5 pay, kriz döneminde 1 puan indirilmiştir.

Sonuç:

Belediyeler ciddi mali sorunlar yaşamakta bu da kente ve kentliye hizmet üretimini engellemektedir. Reformun bu ayağı da acilen devreye sokulmalı ve reform sürecinin başında ilan edildiği gibi belediyelerin mali yapıları güçlendirilmelidir.

Yerel Siyaset Nisan 2006

YERELLEŞME-KALKINMA VE KAMU YÖNETİMİNİN SORUMLULUĞU

Kamu yönetimleri, toplumun ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş idarelerdir. Kamu yönetimlerinin asli fonksiyonu, toplumun sorunlarına çözüm bulmak, uygulamak ve toplumsal gelişme için gereken şartları oluşturmaktır. Belediyeler de birer kamu kurumlarıdır ve dolayısıyla belediyelerin de görevi kentte yaşayanların sorunlarına çözüm üretmek, uygulamak ve kentlerimizin, kentte yaşayanlarımızın daha güzel bir geleceğe ulaşmaları için gereken şartları oluşturmaktır.

Başarılı bir belediye, kentnin ve kentlisinin sorunlarını, potansiyelini en iyi şekilde tespit eden, bu tespitler ışığında kentin gelecek vizyonunu ortaya koyabilen ve bu vizyona ulaşabilmek için de kentlilerin önünü açabilen belediyedir. Belediye, elinde bulunan kamu gücünü kullanarak kentlilerin kent imkanlarını en iyi şekilde kullanmalarını sağlayacak önlemler alabilmeli; kentlilerin çalışmalarının sağlıklı ve sürdürülebilir kılınabilmesi için gerekli kentsel alt yapıyı oluşturabilmelidir.

Günümüzde adına yerelleşme denilen ve yerel aktörlerin (yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri, meslek teşekkülleri ve bireyler) ön plana çıktığı bir süreç yaşanmaktadır. Bu sürecin ana temasını ise yerel potansiyel oluşturmaktadır. Gelişmenin,

kalkınmanın, refahın ancak yerel potansiyellerin sağlıklı ve etkin kullanımı ile mümkün olacağı ön kabulünden hareket eden bu süreç; sonuca ulaşabilmek için de yerel aktörlerin etkinliğinin artırılmasını şart görmektedir. Ak Parti'nin 2004 yerel seçimlerinde "Türkiye karar verdi: yerel kalkınma başlıyor" sloganını kullanması ve yerel kalkınmayı bir devlet politikası olarak benimsemesi de bu süreci doğru okumanın ve yaşanan sürecin şartlarını yerine getirecek düzenlemelere girişmesi, toplumsal kalkınmanın sağlanması için gerekli ve yerinde bir politika olmuştur.

Yerel kalkınmanın sağlanması ise, yerel aktörler arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamakla, yerel aktörlerin en güçlüsü olan belediye yönetimlerinin yeni sürecin gerektirdiği yaklaşımları sergilemesi ile mümkündür. Bu yaklaşım ise, kentin altyapı kalitesinin yükseltilmesi, kentin sivil toplum, meslek teşekkülü ve girişimcilerinin önünü açacak, onlara rehberlik edecek düzenlemelerde bulunulması ile mümkündür.

Belediye olarak Isparta'mızda alt yapı kalitesinin artırılmasına önem vermemizin sebebi de budur. İlimiz sınırları içerisinde bulunan doğal taşın (andazit) işletilerek, kentimizin yol ve trotuarlarında kullanılması suretiyle kentsel altyapı kalitesi artırırken, aynı zamanda, daha düne kadar atıl olarak duran çok değerli doğal kaynaklarımızı da ekonomik değere dönüştürmekteyiz. Bu sayede hem katma değer oluşturulmakta, hem kentsel altyapı yenilemenin maliyeti düşürülmekte, bir yandan istihdam artırılmakta ve diğer yandan da elde edilen ürünlerin bir bölümü il dışına pazarlanarak Isparta ekonomisine katkı sağlanmaktadır.

Belediye olarak gerek yurt içi ve gerekse yurt dışı organizasyonlar oluşturmayı ya da oluşmuş organizasyonlara katılmayı benimsememizin temelinde de ilimizdeki yerel aktörlerin il ve hatta yurt dışı bağlantılar kurabilmelerine imkan sağlama amacımız bulunmaktadır. Yerel aktörlerimizin güçlü bir network sahibi olması, yerel potansiyelin harekete geçirilmesi için zaruridir.

Belediye olarak, Valilik makamı ile işbirliği içerisinde başta

ticaret ve sanayi odası olmak üzere, Ispartalı girişimcilerimizin yerel kalkınmada öncü bir rol üstlenmelerini beklemekte ve bu beklentimizin gerçekleşebilmesi için kendileri ile güçlü bir diyalog ortamı oluşturmaktayız. Onların sorunlarına önem ve öncelik vermemizin sebebi ise istihdam ve üretim kapasitelerinin artırılması suretiyle işsizimize iş imkanları sunabilmek, kent ekonomisinin güçlenmesi suretiyle ilimizde ekonomik refah düzeyini artırmaktır.

Girişimcilerimizin ulaşım problemlerinin çözümü için hava-yolu imkanının kendilerine sunulması gerekmekte idi. Bu amaçla da yıllardır atıl olarak duran Isparta Havalimanını faaliyete geçirmek için girişimlerde bulunduk ve belediye olarak sefer düzenleyecek şirketlere destek vermeyi taahhüt ettik. Bu girişimlerimiz neticesinde Isparta'ya artık havayolu seferleri düzenlenmekte ve gerek yerel girişimcilerimizin İstanbul'a kolay ulaşabilmesi ve gerekse İstanbullu girişimcilerimizin ilimize kolay ulaşımı sağlanmış olmaktadır.

Belediye olarak bizim görevimiz yerel aktörlerimizin önünü açmaktır ve biz de bunu gerçekleştirme çabası içerisinde bulunmaktayız. Eğer ülke ve toplum olarak kalkınmak, dünya milletleri arasındaki yarışta söz sahibi olmak istiyor ise, yerel kalkınmayı başarmak zorundayız. Bunun için de yerel aktörlerin harekete geçirilmesi, yerel dinamiklerin etkin kılınması, yerel potansiyellerin doğru politikalarla değerlendirilmesi gerekmektedir. Isparta Belediyesi olarak bu sorumluluğumuzu gerçekleştirmek için çaba sarf etmekteyiz.

Yerelleşme sürecinde Isparta'mızın çok önemli artıları bulunmaktadır. Bir yandan turizmin gözde merkezlerinden Antalya'ya yakın bir mesafede olmamız ve Davraz gibi güzel bir kayak merkezine sahip olmamız, ilimizin Antalya'ya gelen turistlerine sahilde güneşlenme keyiflerini kayak merkezinde yapacakları spor ile zenginleştirme imkanı sunmaktadır.

İlimiz, sağlık tesisleri açısından ülke ortalamasına göre çok iyi durumdadır. Bunun yanı sıra başta Gölcük olmak üzere doğa harikası mekanlarımız bulunmaktadır ve bu mekanların sağlık-dinlenme amaçlı organizasyonlar yapılmasına elverişli olması

bizim avantajlarımız arasındadır. Gül ve halı başta olmak üzere geleneksel ürünlerimiz ve meyve sektörünün gelişmesine imkan tanıyan tarımımız gelişme ve kalkınma için bizlere fırsatlar sunmaktadır.

Isparta'nın gelişme ve kalkınması için ihtiyacımız olan tek şey yerel aktörlerimizin etkinliğinin artırılmasıdır. Bunun gerçekleştirilmesi için belediye olarak çabalarımızı sürdürmekteyiz. Çünkü, kamu yönetimlerinin yaşanan süreçte yerel aktörlerin etkinliğini artırıcı çalışmalar yapması en doğru politikalar olacaktır. Dileriz ki, ilimizde belediye, valilik, iş dünyası, sivil toplum ve topyekün hemşehrilerimizin katkı ve girişimleri ile Isparta zor olanı başaracak ve örnek uygulamalara imza atacaktır.

Yerel Siyaset Mayıs 2006

YÖNETİŞİM VE KENTSEL KALKINMA

Kentsel kalkınmanın ya da diğer adıyla yerel kalkınmanın, ulusal kalkınma açısından önemini günümüzde herkes kabul etmektedir. "Parça, bütünü habercisidir." Hazreti Ali (R.A) tarafından söylenen bu söz, bir bütünü oluşturan parçaların önemine dikkatimizi çekmektedir. Ulusal yapımız da parçalardan oluşmaktadır ve yerel değerlerimizin toplamı bizim bütünümüzü oluşturmaktadır. Nasıl ki her parçanın kendi başına kalitesi ve diğer parçalarla bir anlam dahilinde bir araya gelmesi bütünü kalitesini oluşturuyorsa; yerel güçlerimizin etkin ve anlamlı kullanımı da bizim ulusal kalkınmamızı oluşturacaktır.

Yerel yönetimlerin kalkınma üzerindeki etkisini bundan önceki sayılarımızda ifade etmiş ve önemi üzerinde durmuş, Isparta'da belediye olarak yaklaşımımızı belirtmiştik. 13 Mayıs 2006 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren "Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisi (2007 - 2013) Hakkında Karar"a baktığımızda yerel kalkınmanın ulusal kalkınma açısından önemine vurgu yapıldığını sevinerek görmekteyiz. Özellikle "Yerel Düzeyde Kurumsal Kapasitenin Artırılması" başlığı altında yer alan ifadeler şu şekildedir:

"Bölgesel gelişme politikalarının hayata geçirilmesinde başta yerel yönetimler olmak üzere, yerel düzeyde bölgesel gelişmede

rolü olan kurumların ve aktörlerin; uzmanlaşma düzeyi, proje hazırlama, uygulama, izleme, değerlendirme ve koordinasyon kapasitesi artırılabilecek, beşeri kaynakları geliştirilecektir.

Yerel kamu, özel ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliği ve ortaklıklar desteklenecek, işbirliği ağlarının oluşturulması ve bu ağlar vasıtasıyla iyi uygulama örnekleri başta olmak üzere bilgi alışverişi özendirilecektir."

Kalkınmanın katılımcı yöntemlerle gerçekleşmesi gereğinden hareketle aktörler arasında uzlaşma ve bilgi alışverişinin geliştirilmesini öngören bu yaklaşım ülkemiz için yeni ama gerekli bir yaklaşımdır. Bu hususta yerel yönetimlerin misyonunun farkına varılmış olması da bir o kadar sevindirici gelişmedir. Çünkü, yerel yönetimler, halka en yakın kamu kurumları olarak katılımcılık açısından çok avantajlı kurumlardır.

Yerel yönetimler, merkezi idarenin en ücra köşelere kadar sağlıklı ulaşımını ve buranın talep ve şikayetlerini tedarik etmesini sağlamakta ve bu yönleriyle de kamu hizmetlerinin etkinliğine katkının yanı sıra aynı zamanda, yerel potansiyelin harekete geçirilmesi misyonlarını ifa edebildikleri ölçüde de genel kamu hizmetlerine önemli katkı sağlamaktadırlar. Yerel yönetimler, kent konseyleri, mahalle meclisleri ve başkanın, başkan yardımcılarının katıldıkları vatandaşla yüzyüze görüşme toplantıları sayesinde, temsili demokrasinin katılımcı mekanizmalarla gelişmesine de imkan sağlamaktadırlar.

Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisinde ilke olarak "Toplumsal diyalog ve katılımcılık güçlendirilerek, toplumsal katkı ve sahiplenmenin sağlanması esastır." İfadesinin yer almasından hareketle, bu planın etkinliğinin aslında yerel yönetimlerin etkinliği ile doğrudan ve güçlü bir ilişki içerisinde olduğunu belirtebiliriz. Dolayısıyla yerel yönetimler ülkemiz için sadece siyasi ve idari değil aynı zamanda ekonomik anlamda da stratejik kuruluşlardır. Belediye yönetimlerimize düşen de ellerindeki kaynak ve imkanları en iyi şekilde kullanarak kentsel gelişimi sağlamak ve dolayısıyla ulusal kalkınmamıza olumlu katkı sunmaktır.

Kalkınmanın sağlıklı ve sürdürülebilir olmasının en önemli şartlarından birisi de iyi yönetiştir. "Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesi Raporu"nda belirtildiği gibi "İyi yönetiştir sürdürülebilir kalkınma için koşuldur." İyi yönetiştir ise karar ve uygulamalarda paydaşlar arası işbirliğini esas almaktadır. Yerel yönetimler, kent konseyleri, mahalle meclisleri ve başkanın, başkan yardımcılarının katıldıkları vatandaşla yüzyüze görüşme toplantıları sayesinde, temsili demokrasinin katılımcı mekanizmalarla gelişmesine de imkan sağlamaktadırlar. Yani iyi yönetiştir uygulaması açısından son derece elverişli kurumlardır.

Yerel Siyaset Dergisinin Mayıs 2006 sayısındaki yazımızda belirttiğimiz gibi "Yerel yönetimler, kent konseyleri, mahalle meclisleri ve başkanın, başkan yardımcılarının katıldıkları vatandaşla yüzyüze görüşme toplantıları sayesinde, temsili demokrasinin katılımcı mekanizmalarla gelişmesine de imkan sağlamaktadırlar."

Dokuzuncu Kalkınma Planı Stratejisi"nde bu gerçeklerin görülmüş ve temel stratejiler arasına alınmış olması da göstermektedir ki; ülkemiz dünya gelişmelerine artık uyum sağlayabilmekte, ulusal kalkınmada yerel potansiyeli harekete geçirmeyi öncelikler arasında kabul etmektedir. Aynı yaklaşımdan hareketle yerel yönetimlerin idari, mali ve hukuki açılardan yaşadıkları problemleri çözücü düzenlemelerin de yapılmasını ümit ediyoruz.

Isparta ve yatırım imkanları

Yazımızın bu bölümünde Isparta hakkında yatırımcılarımız için faydalı olacağını ümit ettiğim bazı bilgileri vermekte fayda görüyorum. Çünkü, belediye yönetimi olarak ilimizin gelişimi için her türlü işbirliğine açığız.

Isparta denilince akla geleneksel olarak iki husus gelmektedir. Bunlar gül ve halıdır. Isparta'da halıcılık 1889'da başlamış ve zaman içinde sağladığı ekonomik katkı giderek artmıştır. 1973'de 2,3 milyon m2 olan el dokuması halı üretimi hacmi, sanayileşmeye dayalı kalkınma ile birlikte makine halıcılığının gelişmesinin ardından 2000 yılında 300 bin m2 olarak geçek-

leşmiştir. Isparta'da ilk gül üretimi ise halıcılığın başlangıcından bir yıl önce, 1888'de yapılmıştır. Günümüzde irili ufaklı Isparta'da 15 gülyağı fabrikası bulunmakta, 2004 verilerine göre yaklaşık 7.500 ton gülçiçeği, 1.650 kg. gül yağı, 100 ton gülsuyu, 3.250 kg. katı gülyağı (konkret) üretilmektedir. Gülden nihai ürün elde edilmesi amacıyla, Türk gül parfüm sektörü oluşturulması faydalı olacaktır. Amerika, Japonya, Almanya, İsviçre, İngiltere ve Suudi Arabistan başlıca pazarlar konumundadır, ancak üretimin katma değeri artırılmadığından yıllık ihracat sadece 11 milyon dolar civarındadır.

Isparta ekonomisinin gül ürünlerine ilişkin ulusal bir marka ve gül hammaddelerinin kullanıldığı bir kozmetik sektörü oluşturamamış olması bu alandaki başlıca eksikliklerdir. Günümüzde Isparta Gülü'nün ara mal kimliğinden kurtularak nihai ürüne haline gelmesi için hem girişimcilerin hem de bölgedeki Süleyman Demirel Üniversitesi'nin çalışmaları ivme kazanmıştır ve daha da kazanması gerektiğine inanılmaktadır.

Geleneksel olarak üretim yapılan bu iki ürün dışında Isparta ili tekstil, meyve/içme suyu, mermer ve kereste firmalarını yoğun olarak barındırmaktadır. Tarım alanında ise Isparta elma ve kiraz üreticiliği alanlarında önemli paya sahiptir. 2003 itibarıyla Türkiye'deki elma üretiminin %19'u, kiraz üretiminin %7'si ve yine vişne üretiminin %7'si Isparta'dan sağlanmakta, üretim kalitesinin yüksek olması bu ürünlerin başta AB olmak üzere dünya pazarlarından talep edilmesini önemlidir. Isparta ili 2000 yılı GSYİH'sının %29,3'ü tarımsal kesimden, %12'si sanayi kesiminden, %13,1'i ticaret ve %45,6'sı hizmet kesiminden elde edilmektedir. Tarım sektöründen 1999 yılında elde edilen %25,7'lik GSMH'nın ürün gruplarına göre elde edilmesine bakacak olursak; %19,5'i tarla ürünlerinden, %10,2'si sebzelerden, %70,3'ü de meyvelerden elde edilmektedir. Dolayısıyla meyve üretimi, Isparta ekonomisi için büyük önem arz etmektedir. İlin iklim şartlarına en uygun olan dolayısıyla da en fazla yetiştirilebilen ürünler ise elma, şeftali, kiraz, üzüm, kayısı ve vişnedir. Bu ürünlerin ilde yetiştirilebilmesi ve ilkim koşullarına uygun olmasından ve zaman içerisinde ürünlerin yetiştirilmesinde deneyim kazanılmasından dolayı, elde edilen verim de artmak-

tadır. Örneğin; şeftalide 1995 yılında 21 olan verim, 1999 yılında 45 olmuş, 5 yılda % 114'lük verim artışı sağlanmıştır. Elmada verim artışı yaklaşık %80, vişnede ise %50 olmuştur. Bu verim artışları dikkate alındığında; gelecekte bu ürünlerin üretim miktarlarının artacağı öngörülmektedir.

1969'da 2 bin ortakla kurulan ve 1973'te faaliyete giren GÖLTAŞ çimento fabrikası, yonga levha üretimi yapan ve 1970'de yine çok ortaklı olarak kurulan ORMA Orman Mahsulleri ile iplik üretimi yapan Isparta Mensucat ilimize ekonomik olarak ve istihdam açısından önemli katkı sağlamaktadırlar ve Türkiye'nin en büyük 500 sanayi kuruluşu arasında yer almaktadırlar.

Isparta ekonomisi her şeye rağmen giderek büyümekte ve güçlenmektedir. Özellikle son yıllarda kesme çiçekçilik alanında sağlanan gelişmeler kayda değerdir. Antalya bölgesinde uzun yıllardan beri devam eden kesme çiçekçilik son birkaç yıldır Isparta'daki önemli yatırım alanlarından bir haline gelmiştir. Bu iş kolunda yaz mevsiminin Antalya yöresi için aşırı sıcak ve neme bağlı olarak olumsuz şartlar meydana getirmesi, buna karşın Isparta'daki iklim koşullarının özellikle yaz aylarında elverişli olması, kesme çiçeğin uluslararası piyasalara pazarlanmasında üreticiler bakımından önemli bir husus olan devamlılığı sağlamakta ve böylece Isparta, Antalya için tamamlayıcı bir ekosistem durumundadır.

Isparta ekonomisinin gelecekte güçlenmesi beklenen alanlarından birisi de turizmdir. İnanç turizmi bakımından önem taşıyan Yalvaç/Antiyokya'nın yanı sıra Ađlasun/Sagalassos gibi antik kentler, turizm açısından potansiyel değerlerdir. İlimizde bulunan 28 mağara, 2 kanyon, 2 milli park, 2 tabiat parkı, başta Eğirdir olmak üzere sayısız göl, 1000 kişilik telesiyey ve 4 km. parkuruyla kış turizminin gözde mekanlarından olmaya aday olan Davras dağı, Isparta'nın turizm değerlerinden sadece birkaçıdır.

Diğer yandan Isparta ili, gerekli yatırım ortamının ve tanıtımın sağlanması ile organik tarım, mobilya, pomza taşı, bor, dericilik-deri konfeksiyon, ayakkabı imalatı alanlarında yeni iş

sahalarını hayata geçirebilecek altyapıya, hava taşımacılığı dahil her türlü ulaşım imkanlarına ve hammaddeye sahip bulunmadır.

2005 Ağustos ayı verilerine göre 51 milyon 249 bin dolar ihracat, 29 milyon 700 bin dolar ithalat gerçekleştiren Isparta'da gerek tarımsal gerekse sanayi ürünlerinde nitelik olarak Türkiye ortalamasının üzerinde, Avrupa standartlarında üretim yapıldığı ve bu ürünlerin dış piyasaya sunulabildiği çeşitli araştırmalarda belirtilmekte ve bu başarının, yüksek kar marjı ile teşvik gibi maliyet düşürücü unsurlardan yoksun kalınmasına rağmen sağlandığı ifade edilmektedir. Bu çerçevede ilimizde üretilen ürünlere yönelik yeni pazar olanaklarına ve yapılması mümkün yatırımlara ilişkin araştırmalar sürdürülmektedir.

Bölgesel sorunlarımızı aşağıda belirtilen başlıklar altında toplamanın mümkün olduğunun farkındayız. Bunların çözümü için büyük çaba ve gayretlerimiz mevcuttur.

1. Rekabetçi/bölgesel tarım ürünlerinde kalite sorunu ve ürün/işlenmiş ürün geliştirme yetersizliği
2. İl/şehir/bölge imajının eksikliği/yetersizliği
3. Bölgesel turizmin il bazında değil de entegre olarak tasarlanması gerekmektedir.
4. Sektörel Darboğazlar ve yeni sektörlerin geliştirilmesi
5. Yatırım ortamında ve kültüründe yaşanan sorunlar
6. Geleneksel sektörlerin durağanlığı ve yeniliğe kapallılığı

Son olarak Isparta ekonomisine ilişkin belirtilmesi gereken iki kritik nokta bulunmaktadır. Süleyman Demirel Organize Sanayi Bölgesi, Göller Bölgesi Teknokenti ve biz Isparta Belediyesi olarak işverenlerimize yardımcı olmak, bölgesel ve ulusal sanayimize katkı sağlamak en büyük sorumluluğumuz olarak görmekteyiz. Yatırımcılarımıza açıkça şunu da ifade etmek isterim. Eğer ilimize yatırım yapmak isterlerse, uzman arkadaşlarımızdan oluşan ekibimiz bu konuda kendilerine her türlü ardımı sağlayacak, hatta kendileri ikramımız olan kahvelerini yudumlarken, arkadaşlarımız da onların ihtiyaçları olan bilgi ve belgeleri hazırlayarak kendilerine takdim edecektir.

Belediyeler olarak kentlerimizin kalkınması için iyi yönetim yaklaşımı kapsamında iş adamlarımızla güçlü işbirliği önceliklerimiz arasındadır.

Yerel Siyaset Haziran 2006

KENTSEL YOKSULLUĞUN GİDERİLMESİ İÇİN YEREL KALKINMA

Yoksulluk kavramı ekonomik bir anlam ifade etmekte, kişilerin asgari yaşam imkânlarına sahip olmaması olarak anlaşılmaktadır. Eğer bir şahsın geliri onun temel ihtiyaçlarını karşılayacak seviyenin altına düşüyorsa, o şahıs yoksul kabul edilmektedir. Fakat, bu tanım çok da insani değildir. Çünkü, bir insanın yoksul kabul edilmesinin sadece asgari geçim şartlarına sahip olup olmadığı ile ölçülmesi yanlıştır. Bu sebeple nispi yoksulluk tanımı yapılmaktadır. Bu tanıma göre ise bir birey içinde bulunduğu toplumun ortalama gelirinin altında bir yaşam standardına sahip ise o kişi yoksul sayılır. Dolayısıyla yoksulluk sadece temel yaşam imkânlarından yoksun olmak değil aynı zamanda içinde bulunduğu toplumun ortalama imkânlarına sahip olmamakla da ilgilidir.

Kentsel yoksulluk kavramı, kentte yaşayan ama kentin ortalama imkânlarına sahip olmayan kişileri tanımlamak için kullanılan bir kavramdır. Kentlerin gelişmişlik düzeyleri farklı olduğuna göre, kent yoksulu tanımlamasına girecek bireylerin imkânları da farklılık gösterecektir. Örneğin, kişi başına milli gelirin çok yüksek olduğu bir ildeki yoksul ile kişi başına gelir ortalamasının düşük olduğu bir ildeki yoksulun sahip olduğu şartlar farklılık gösterecektir.

Yoksulluk, yoksun olma ile ilgili bir kavramdır ve dışlanmışlık hissini de beraberinde getirir. Kentin sahip olduğu imkânlardan yararlanamayan bireylerin kendisini dışlanmış hissetmesi kaçınılmaz bir sonuçtur. Böyle bir sonuç ise beraberinde adaletsizliği, huzursuzluğu getirir. Bu gün özellikle büyük kentlerde var olan kent güvenliği probleminin sebeplerinden birisi de kendisini dışlanmış hisseden ve bu sebeple de o kentte yaşayanlara karşı husumet besleyen bireylerin varlığıdır.

Yoksulluğun önlenmesinde en önemli unsur ekonomik kalkınmanın sağlanmasıdır. Fakat ekonomik kalkınmanın sağlanması tek başına yoksulluğun giderilmesi için yeterli değildir. Eğer o toplumdaki gelir toplumu oluşturan bireyler arasında adil dağılmamış ise yani gelir dağılımında ciddi çarpıklıklar var ise yoksulluk daha da şiddetli olarak baş gösterecektir. Necip Fazıl bir şiirinde şöyle demektedir:

"Allah'ın on pulunu bekleye dursun on kul,
Bir kişiye tam dokuz, dokuz kişiye bir pul.
Bu taksimi kurt yapmaz kuzulara şah olsa"

Ekonomik kalkınmanın mutlak suretle sosyo-kültürel kalkınma ile birlikte sağlanması ve sosyal politikaların hassasiyetle uygulanması gerekmektedir. Ekonomik kalkınmanın kentlerde sağlanabilmesi de sadece yatırımcıları teşvik ile sağlanamaz. Eğer bir kentin fiziki gelişmişlik seviyesi düşük ise yatırımcılar bu kente yatırım yapmayı düşünmeyecek, fiziki yönden daha fazla gelişmiş kentleri tercih edeceklerdir. Dolayısıyla ekonomik kalkınma için kentlerin fiziki kalkınmalarının da sağlanması kaçınılmaz görülmektedir.

"*Yerel Kalkınma*", yerel toplulukların yaşam kalitelerinin sürdürülebilir yöntemlerle geliştirilmesidir. Yani, sosyal, kültürel, ekonomik ve demokratik alanlarda, yerel düzeyde sağlanan sürdürülebilir gelişmelerdir. Yerel kalkınma Yönetimi, yerel topluluklarının yaşam kalitelerinin geliştirilmesi, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda arzulan iyileşmelerin sağlanması amacıyla, yerel kaynaklardan optimum yararlanmayı sağlayacak çalışmaların bütünüdür. Bir başka ifade ile; Yerel Kalkınma Yönetimi, şehirlerin fiziksel, şehir halkını kültürel, sosyal ve

ekonomik kalkınmasını sağlamak amacıyla yerel kaynaklardan optimum yararlanmayı amaçlayan çabaların bütünüdür.

Yerel kalkınmada belediyelerin rolü

Belediyeler, 5393 sayılı yasanın tanımıyla, belde halkının yerel nitelikli ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kurumlardır. Yerel nitelikli ihtiyaçlar ise, o yerde yani kentte yaşayanların yaşam kalitesine etki eden hususları kapsamaktadır. Dolayısıyla kentsel yaşam kalitesinin geliştirilmesi, kent yoksulluğunun giderilmesi belediyelerin varlık sebepleri arasında yer almaktadır. Bu sebeple belediyeler yerel kalkınma hamlesinde koordinatör ve öncü rol oynamaları gerekmektedir.

Yerel kalkınma fiziki, sosyo-kültürel ve ekonomik kalkınmayı içermektedir ve belediyelerin de bu alanda yasal görevleri şunlardır.

a-Fiziki Kalkınma:

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde "İmar, su ve kanalizasyon, ulaşım gibi kentsel alt yapı; coğrafi ve kent bilgi sistemleri; çevre ve çevre sağlığı, temizlik ve katı atık; zabıta, itfaiye, acil yardım, kurtarma ve ambulans; şehir içi trafik; defin ve mezarlıklar; ağaçlandırma, park ve yeşil alanlar; konut" faaliyetlerinde bulunmak belediyelerin görevleri arasında sayılmaktadır.

b-Sosyo-Kültürel Kalkınma:

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde

- * Kültür ve sanat,
- * Turizm ve tanıtım,
- * Gençlik ve spor;
- * Sosyal hizmet ve yardım,
- * Kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açılması,
- * Okul öncesi eğitim kurumları açılması,
- * Devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımının yapılabilmesi ve her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarının karşılanabilmesi
- * Sağlıkla ilgili her türlü tesisin açılabilmesi

* Kültür ve tabiat varlıkları ile tarihî dokunun ve kent tarihi bakımından önem taşıyan mekânların ve işlevlerinin korunması, bakım ve onarımı,

* Öğrencilere, amatör spor kulüplerine malzeme verebilmesi ve gerekli desteği sağlayabilmesi; her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenlenmesi, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan sporculara belediye meclisi kararıyla ödül verilmesi

* Gıda bankacılığı yapabilmesi belediyelerin görev ve yetkileri arasında sayılmıştır.

c-Ekonomik Kalkınma:

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesi, belediyelere "Kent ekonomi ve ticaretini geliştirme" görevi vermektedir.

Belediye Kanununun 15. maddesinde belediyelerin şehrin ekonomi ve ticaretini geliştirmeleri için onlara yatırımları destekleme konusunda yetkiler verilmiştir. Buna göre belediyeler "İl sınırları içinde büyükşehir belediyeleri, belediye ve mücavir alan sınırları içinde il belediyeleri ile nüfusu 10.000'i geçen belediyeler, meclis kararıyla; turizm, sağlık, sanayi ve ticaret yatırımlarının ve eğitim kurumlarının su, termal su, kanalizasyon, doğal gaz, yol ve aydınlatma gibi alt yapı çalışmalarını faiz almaksızın on yıla kadar geri ödemeli veya ücretsiz olarak yapabilir veya yaptırabilir, bunun karşılığında yapılan tesislere ortak olabilir; sağlık, eğitim, sosyal hizmet ve turizmi geliştirecek projelere İçişleri Bakanlığının onayı ile ücretsiz veya düşük bir bedelle amacı dışında kullanılmamak kaydıyla arsa tahsis edebilir."

Bir an önce çözüm

Belediyeler yerel kalkınma alanında çabalarını sadece kendilerine verilen görevleri fiilen yaparak yerine getirmeye kalkmamalıdır. Böyle bir gayret yetersiz kalmaya mahkûmdur. Çünkü yerel kalkınma sadece belediyeler eli ile gerçekleştirilemez. Sağlıklı, sürdürülebilir ve etkin bir yerel kalkınma ancak yerel aktörlerin devreye girmesi ile mümkündür. Yerel aktörlerin yapabilirlik becerilerinin geliştirildiği, bu aktörler eli ile yerel

potansiyellerin harekete geçirildiği bir ketin ekonomik alanda kısa sürede ciddi atılımlar yapması mümkündür. Bu kapsamda özellikle dezavantajlı kesimlere yani kadınlara, çocuklara, yaşlılara, özürlülere yönelik kapasite geliştirici ve bu kesimlerin ekonomik hayatta aktif rol almalarını sağlayacak düzenlemeler ile ihtiyaç sahiplerine yönelik sosyal politikaların devreye girmesi yoksullukla mücadeleyi başarılı kılacaktır.

Kent yoksulluğu yanlış politikaların bir sonucu olarak karşımıza çıkmaktadır. Uzun yıllardır merkezi planlama anlayışı ile ihmal edilen kentsel kalkınmanın yanı sıra yerel idarecilerin de salt oy alma uğruna günü birlik politikalar izlemeleri neticesinde kentlerimiz insanlara sağlıklı yaşam sunan mekânlar olmak yerine sorunların artarak yaşandığı yerler olmuştur. Belediyelerimize düşen yılların ihmal ve hataları ile büyüyen bu problemden şikâyet etmek değil bir an önce sağlıklı ve doğru politikalar belirleyerek çözüm çalışmalarına başlamaktır. Ancak kent sakinleri de şunu kabullenmelidir ki, yılların ihmal ile büyüyen bu problemler kısa sürede çözülemeyecektir. Çözüm süreci zor ve uzundur. Bir an önce başlamak ise çözüme daha önce ulaşma imkânı sağlayacaktır.

Yerel Siyaset Ocak 2007

BELEDİYELERDE VESAYET

Belediyeler, yerinden yönetim anlayışı ile kurulmuş kamu tüzel kişilikleridir. Sözcük anlamı itibarı ile, bir hizmetin yürütüldüğü ya da işin yapıldığı yerde yönetilmesini ifade eden yerinden yönetim terimi aynı zamanda merkezi yönetimin sakıncalarını gideren ve onu tamamlayıcı bir yönetim biçimini ifade etmektedir. Hizmetlerin yürütüldüğü ya da işin yapıldığı yerde yönetilmesi, hızlı ve etkin karar alınması, bu sayede kaynakların verimli kullanılmasını sağlaması açısından gelişmiş ülkelerin kabul ettiği bir anlayıştır.

Yerel yönetimler, kararların alınmasında ve yöneticilerin seçiminde halkın katılımına imkân tanındığı için demokratik kültürün gelişmesine olumlu katkılar sağlamaktadır. Yerel yönetimlerin demokrasi okulu olarak görülmesinin ardında yatan anlayış da bu katılımcı özelliğidir.

Kararların, hizmetin yapılacağı yere en yakın idari birimlerce alınması, kararlarda isabet oranının artması, kırtasiyeciliğin ve dolayısıyla maliyetin azalması gibi olumlu sonuçlar vermektedir.

Yetkiler daha alt kademelere indirgenmiş olduğundan, bu idarelerde çalışanların bilgi, beceri ve deneyimlerden daha fazla istifade edilebilmekte, projelerin hazırlanmasında ve kararların

alınmasında yerel özellikler daha fazla göz önünde bulundurulabilmektedir.

Yerel yönetimler konumları gereği halka daha yakın oldukları için aldıkları karar ve yaptıkları uygulamalar vatandaşlar tarafından daha yakından takip edilebilmekte, bu da kamuoyu dene-timinin daha etkin olmasını sağlamaktadır.

Yerel yönetimlerin en önemli özelliği karar ve uygulamalarda yetkili olabilmeleridir. Yani kararları yerel idareler kendileri alabiliyor ve bu kararlarını yine kendi inisiyatifleri ile uygulayabiliyorlar ise hızlı, etkin karar almak ve kaynakları verimli kullanmak söz konusu olabilmektedir. Eğer bu idareler kararlarını kendileri alamazlar, merkezi idare tarafından alınan kararları uygular veya aldıkları kararları merkezi idarenin onayına sunarlarsa, bu durumda hızlı karar alınması mümkün değildir ve kırtasiyecilik, bürokrasi artar. Bu sebeptendir ki Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının altıncı maddesinde "Genel yasal hükümlerle çatışmamak koşulu ile yerel yönetimler, yerel ihtiyaçlara uyum sağlayabilmek ve etkin bir yerel yönetim gerçekleştirebilmek için kendi iç yönetim yapılarını serbestçe belirleyebilmelidirler" ifadesi yer almaktadır.

Yerel yönetimlerin karar ve uygulamalarında özerkliğe sahip olması elbette onların denetime tabii tutulamayacakları anlamına gelmemektedir. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nda belirtildiği gibi denetimlerin, bu denetimler ile korunmak istenen yararlarla orantılı olması gerekir. Dolayısıyla denetimlerden amaç yerel yönetimlerin karar ve uygulama inisiyatiflerini ellerinden almak değil, bu karar ve uygulamaların kamu yararına aykırılığını önlemektir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının 127. maddesinde "Merkezî idare, mahallî idareler üzerinde, mahallî hizmetlerin idarenin bütünlüğü ilkesine uygun şekilde yürütülmesi, kamu görevlerinde birliğin sağlanması, toplum yararının korunması ve mahallî ihtiyaçların gereği gibi karşılanması amacıyla, kanunda belirtilen esas ve usuller dairesinde idarî vesayet yetkisine sahiptir" hükmü bulunmaktadır.

Yerel yönetimlerin kendileri dışında yer alan başka idari kuruluşlar tarafından denetlenmesi, "vesayet denetimi"dir.

Belediyelerin denetimi Sayıştay ve İçişleri Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Belediyenin malî işlemleri 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre Sayıştay tarafından, mali işlemlerin dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından da denetlenir.

Ülkemizde yerel yönetimler üzerindeki vesayet denetimi çok geniş kapsamlıdır. Yukarıda sayılan kurumların dışında Devlet Denetleme Kurulu, Başbakanlık, Kamu İhale Kurumu, Kamu Görevlileri Etik Kurulu, Başbakanlık Özelleştirme İdaresi Başkanlığı, Maliye Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Vali ve Kaymakamlar gibi bir çok kurumun vesayet denetimi bulunmaktadır.

Değerlendirme

Denetimin gerekliliği tartışma konusu değilse de kapsamı tartışmalıdır. Belediyeler üzerinde merkezi idarenin çok fazla müdahil olması belediyelerin karar ve uygulamalarında kendilerinden beklenen performansı göstermesini engellemekte, karar vericiler ile bürokratların uygulamalarda çekingen davranmasına yol açmaktadır. Bu denetimlerin sınırlı olması ve belediyelerin daha etkin yapıya dönüşmesine yardımcı olması gerekmektedir.

Yerel Siyaset Şubat 2007

DOKUZUNCU KALKINMA PLANI ÇERÇEVESİNDE KENTSEL KALKINMA VE YAŞAM KALİTESİ: ISPARTA ÖRNEĞİ

Kalkınma tüm ulusların gündeminde yer alan en önemli kavramlardandır. Önceleri tamamen ekonomik parametrelere dayalı olara kurgulanan bu kavram daha sonra sosyal-insani bir içerik kazanmıştır. Dokuzuncu Kalkınma Planı, Kırsal Kalkınma Politikaları Özel İhtisas Komisyonu Raporunda kalkınma terimi "İnsanların insanca yaşam koşullarına erişim olanaklarının artması, gelir dağılımının iyileşmesi, gelir düzeyinin yükselmesi, sosyal ve kültürel alanlarda yerele uygun gelişmelerin sağlanması, doğal kaynakların korunarak kullanılması ve zenginliklerin bireyin hayatına yansıma süreci" olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıdaki tanımı kısaca insanların yaşam kalitelerinin artırılması olarak özetleyebiliriz. Dolayısıyla kalkınma yaşam kalitesi ile ilgili bir konudur. Yaşam kalitesinin artırılması ise ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal alanlarda toplumun, bireyin daha iyi şartlara kavuşmasını gerektirmektedir.

Toplumun daha iyi şartlarda yaşamını sürdürebilmesi kent yönetimleri açısından değerlendirildiğinde belediyelerin yeni bir yönetim yaklaşımına sahip olmalarını gerekli kılmaktadır. Dokuzuncu Kalkınma Planı Yerleşme-Şehirleşme Özel İhtisas

Komisyonu Raporunda yaşam kalitesinin sağlanmasında öncelikli temel amaç ve politikalar şu şekilde belirlenmiştir:

1. Toplumsal Amaçlar:

Kentteki toplumsal iletişimi güçlendiren, kentin olanaklarından herkese eşit yararlanma hakkı sunan, yaya dolaşımını kentin her parçasına yayan bir mekân kurgusunun oluşturulması;

Sağlık ve sosyal yardım hizmetlerinin sağlandığı, kaliteli eğitim alınabilen, yeterli kültür ve rekreasyon olanaklarına sahip, konut açığı olmayan, kamusal toplu taşıma olanağı gelişmiş, suç oranı düşük olan ve yeterli gıdaya erişimin sağlandığı bir kentsel yaşam olanağı sağlamaya yönelik tedbirlerin alınması;

İnsan sağlığını hedefleyen, her türlü kirlenmeyi önlemeye çalışan, iletişim olanaklarını artıran düzgün bir altyapı sağlanması, gereklidir.

2. Ekonomik Amaçlar:

Yerel istihdamı ve yerel kalkınmayı teşvik edecek bir ekonomik yapı esas alınmalıdır.

3. Çevresel Amaçlar

Temiz hava, toprak ve su, ekolojik süreçlerle uyumlu arazi kullanış dokuları, sağlıklı doğa habitatları, gürültü sorunu olmaması, su baskını, erozyon ve diğer tehlikelere karşı güvenlik, afete duyarlı kentsel dokuları hedefleyen yaklaşımlar benimsenmelidir.

4. Estetik Amaçlar

Giderek kimliksizleşen kentlerimizdeki eski değerleri koruyan, yeni üretilen bölgelerde kimlik arayan, kentin mimarlığını ön plana çıkartan bir fiziksel çevre denetiminin sağlanması, topluluk tasarımı, yer duygusu, kültürel ve doğal mirasla bağlantıların güçlendirilmesi gereklidir.

5. Kurumsal Amaçlar

Toplulukla ilgili kararların alınmasında halkın katılımı ve kurumlar arası bütünleşme ve uyumun sağlanması, planla-

manın çok karar çevreli bir biçimde koordine edilmesi, sağlıklı yerleşmeler konusunda eğitim ve katılımın desteklemesi gereklidir.

6. Ulaşımla İlgili Amaçlar

Toplu taşımayı özendiren, özellikle kent merkezlerinde özel taşımacılığı kısıtlayan ve yaya önceliğine dayanan ulaşım modellerinin teşvik edilmesi gereklidir.

Kalkınma Planında ön görülen bu politikalar Isparta Belediyesi olarak bizim üç yıldır sürdürmekte olduğumuz politikalarla örtüşmektedir. Isparta'da yaşam kalitesinin artırılması, Isparta'nın günümüzde önemi daha da artan kentler arası rekabete hazırlanabilmesi temel yaklaşımıyla sürdürdüğümüz çalışmalar rapordaki temel politikalar perspektifinde değerlendirildiğimizde bu örtüşme ortaya çıkmaktadır.

1. Toplumsal Amaçlar kapsamında yapılanlar:

Toplumsal iletişimin güçlendirilmesi için mekan kurgusu yapılmış, kentin tüm yolları asfalt veya diğer kaliteli kaplama malzemeleri ile kaplanarak akıcılığı artırılmış; kritik alanlarda alt ve üst geçitlerle, yayaların rahat yürüyebilecekleri tretuvar düzenlemeleri ile kentin mekansal ulaşılabilirliği sağlanmıştır.

Sosyal yardımlarda bir yandan belediyemizin imkanları ve diğer yandan hayır severlerin gayretleri entegre edilerek etkin bir sosyal dayanışma ortamı oluşturulmuştur. Sosyal Doku Projesi ile belediyemiz elemanlarınca evler ziyaret edilmekte, burada tespit edilen ihtiyaçların karşılanması için çalışmalar yapılmaktadır.

Eğitim imkanlarının artırılması için bir yandan okullara yönelik fiziki yardımlar yapılırken diğer yandan öğrencilerin eğitimine katkı için kırtasiye yardımları burslara ağırlık verilmektedir. Bu arada açılan meslek edindirme kursları için de özellikle istihdama katkı sağlayacak mesleki eğitim çalışmaları yapılmaktadır.

Şehrimize bir yandan yeni kültürel tesisler kazandırırken diğer yandan kültürel etkinlikleri de nitelik ve nicelik yönünden her geçen gün daha da artırmaya devam etmekteyiz.

Ispartalıların boş vakitlerini spor yaparak, dinlenerek ve eğlenerek geçirebilecekleri rekreasyon alanlarında çok sayıda, geniş ölçekli ve çok fonksiyonlu park ve mesire yerleri hizmete girmiştir.

Konut açığının giderilmesi için TOKİ ile yapılan işbirliği neticesinde ucuz ama kaliteli konutlar şehrimize kazandırılmış olup, yeni etaplar halinde bu çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca plan revizyonları yolu ile kentsel gelişime uygun konut yapımını teşvik çalışmaları da yapılmıştır.

Toplu taşımda özellikle yoğunluğun yaşandığı üniversite ile kent merkezi arasındaki sıkıntının giderilmesi için gerekli tedbirler uygulanmıştır. Belediyemizin öncülüğünde hizmete açılan Isparta Hava Limanı ise ne yazık ki yeterli yolcu kapasitesi olmadığı için tekrar hizmet dışı kalmıştır.

Kentimizde suç oranının düşürülebilmesi için aydınlatmaya önem verilmiş ve gençlerimizin eğitimine önem verilmiş ve enerjilerini spor yaparak atabilecekleri ortamlar inşa edilmiştir.

Sağlıklı gıda temini için denetimler aralıksız olarak sürdürülmektedir.

2.Ekonomik Amaçlar kapsamında yapılanlar:

Isparta'da ekonomi ve istihdamın artırılması öncelikli konularımız arasında yer almıştır. Her fırsatta yatırımcılara şöyle seslendik: "Eğer ilimize yatırım yapmak isterlerse, uzman arkadaşlarımızdan oluşan ekibimiz bu konuda kendilerine her türlü yardımı sağlayacak, hatta kendileri ikramımız olan kahvelerini yudumlarken, arkadaşlarımız da onların ihtiyaçları olan bilgi ve belgeleri hazırlayarak kendilerine takdim edecektir."

Isparta'nın doğal kaynaklarının kullanımı suretiyle hem istihdamın artırılması ve hem de doğal kaynak kullanım suretiyle katma değer kentimize kalması için andazit taş işletme tesislerini devreye koyduk ve hızla geliştirdik. Bu gün ISTEM adlı bu şirketimiz tesislerinde işlenen taşlar sadece yurt içine satılmakla kalmamakta, yurt dışına da ihraç edilmektedir.

Isparta'nın kronik sorunlarından olan ve iki belediye yönetimi

eskiten Isparta Ticaret Merkezi projesinde cesur adımlar atılmış ve ihalesi tamamlanarak inşaatına başlanmıştır.

Çarşamba Pazarı başta olmak üzere ticaret erbabının daha sağlıklı alt yapıya sahip yerlerde çalışmalarını yürütmeleri için bir çok merkez inşa edilerek hizmete alınmıştır.

Belediye olarak, Valilik makamı ile işbirliği içerisinde başta ticaret ve sanayi odası olmak üzere, Ispartalı girişimcilerimizin yerel kalkınmada öncü bir rol üstlenmelerini beklemekte ve bu beklentimizin gerçekleşebilmesi için kendileri ile güçlü bir diyalog ortamı oluşturmaktayız. Onların sorunlarına önem ve öncelik vermemizin sebebi ise istihdam ve üretim kapasitelerinin artırılması suretiyle işsizimize iş imkanları sunabilmek, kent ekonomisinin güçlenmesi suretiyle ilimizde ekonomik refah düzeyini artırmaktır.

3. Çevresel Amaçlar kapsamında yapılanlar:

Sağlıklı ve sürdürülebilir kentleşme ancak doğayı tahrip etmeden kullanmakla, ekolojik dengeyi bozucu her türlü girişimi engellemekle mümkündür. Bu bilinçle şehrimizde suyun havanın ve toprağın kirlenmesini önleyici çalışmalara ağırlık verilmektedir. Şu an için sorun olan hava kirliliğinin de doğal gazın yaygınlaşması ile ortadan kaldırılması amaçlanmaktadır.

4. Estetik Amaçlar kapsamında yapılanlar:

Kentsel Dönüşüm Projesi hazırlanmıştır. Isparta'nın tarihini yaşatmak, kentsel dokuyu korumak ve geliştirmek amacıyla hazırlanan projeler çerçevesinde çalışmalar başlatılmıştır. Kentsel dönüşüm projesinin ilk adımı olan proje ile şehir merkezindeki eski sokaklar tekrar canlandırılıp ticari ve kentsel yoğunluk bu bölgelere kaydırılarak kent dokusu sağlıklılaştırılacaktır. Ayrıca geçen yıl bina cephelerinin boyanması için kampanya başlatılmış ve önemli gelişme sağlanmıştır.

5. Kurumsal Amaçlar kapsamında yapılanlar:

Kent halkının kent yönetimine, karar ve uygulamalara katılımı, belediye yönetiminin icraatları hakkında bilgilendirilmesi, talep ve şikayetlerinin belediyeye ulaşması için kent meclisi, mahalle meclisleri, AK Masa, Sosyal Doku çalış-

ması gibi katılımcılığı artıran faaliyetler geniş kapsamlı olarak uygulanmaktadır.

6. Ulaşım İlgili Amaçlar kapsamında yapılanlar:

Toplu taşımayı özendiren, özellikle kent merkezlerinde özel taşımacılığı kısıtlayan ve yaya önceliğine dayanan ulaşım modellerinin teşvik edilmesi belediyemizin önceliği olmuştur. Bu alanda yapılan çalışmalara toplumsal amaçlar kapsamında yapılanlar anlatılırken değinildiği için burada tekrar etmeyeceğiz.

Değerlendirme:

Belediyeler kısa bir süre öncesine kadar sadece altyapı ve sosyal alanda hizmet veren kuruluşlar olarak değerlendirilmekte idi. Fakat gelişen ve değişen dünyamızda belediye yönetim anlayışı da değişmeye başlamıştır. Özellikle küreselleşme ile paralel yerelleşmenin önem kazanması, kentsel kalkınmanın artan önemi belediye yönetimlerinde de değişimi beraberinde getirmiştir. Belediyeler artık kentsel kalkınmanın öncüsü olması gereken, kentsel imkânları en etkin şekilde değerlendirerek yaşam kalitesini artırması gereken kurumlardır.

Isparta Belediyesi olarak göreve geldiğimiz günden bu yana bu anlayışla hizmetlerimizi sürdürdük. Bir belediye olarak kentimize, kentlimize ve kentimizin gelecek nesillerine karşı sorumluluğumuz gereği bunu başarmak zorundaydık. Bu anlayışla devam edildiği takdirde Isparta yakın bir gelecekte hak ettiği kalkınma düzeyine ulaşabilecektir.

Yerel Siyaset Mayıs 2007

ŞİMDİ DEĞİŞİM ZAMANI

Dünyanın her yerinde bir değişim süreci yaşanıyor. Ekonomiden teknolojiye, yönetim yaklaşımlarından sosyal hayata kadar her alanda yaşanan değişimler; açıkçası baş döndürücü bir hızla sürmektedir. Bu değişime ayak uyduramayan ülkeler ve şehirler gelişimin gerisinde kalıyor. Toplumlar ya bu değişime ayak uydurmak ya da artan refaktan bırakınız daha fazla pay almayı, mevcut paylarının da azalmasına razı olmak zorunda kalmaktadır.

Ülkemiz, yaşanan bu değişime ve gelişmeye en fazla ayak uyduran ülkelerin başında yer alıyor. Otomotivden tekstile, turizmden ekonomiye kadar birçok alanda yapılan doğru hamlelerle yabancı yatırımcıların dikkatini çekmiştir. Dünya markası olmuş şirketler Türkiye'de yatırım yapmak için bir biri ile yarışır hale geldi. Büyümedeki hızı ile Avrupa ülkelerini geride bırakan ülkemiz gelecekte sadece bölgesinde değil, dünyanın en önemli ülkelerinden birisi olacaktır.

Ülke genelinde ve makro ölçekte sağlanan bu başarının, kent düzeyinde ve mikro ölçeklerde de yaşanması gerekmektedir. Çünkü değişimin temelinde küreselleşme ve yerelleşme yatmaktadır. Artık gelişimin odak merkezi uluslar değil kentlerdir. Sağlıklı gelişimini sağlayan, ekonomik yaşamını sürdürülebilir ve etkin kılan kentler ülkelerin kalkınma ve gelişmesinde loko-

motif görevi üstlenmektedir.

Kentlerin günümüzde artan önemi ve yükledikleri bu misyona paralel olarak kendilerinden bekleneni yerine getirebilmesi için değişimi yakalaması ve gereğini yapması gerekmektedir. Bu da gerçeklerin iyi analiz edilmesi, bu gerçekler ışığında yapılacak çalışmaların belirlenmesi ve icraatın etkin olarak gerçekleşmesi ile mümkündür.

Yukarıda da bahsettiğim gibi, dünyada ve ülkemizde yaşanan değişim ve gelişme sürecine, İspartalılar olarak bizim de ayak uydurmamız gerekiyordu. O nedenle göreve geldiğim ilk gün birim müdürlerimi toplayarak İsparta'da bugüne kadar yapılmayan ve sürekli ertelenen yatırım ve projeleri kısa zamanda hayata geçirmek için, gerekiyorsa 24 saat çalışmamız gerektiğini kendileri ile paylaştım. Birlikte İsparta'yı daha güzel yarınlara hazırlayacak projeleri geliştirdik. Yeni Toptancı hali, Canlı Hayvan Borsası, Özkanlar Katlı Kavşak ve Üst Geçidi, 5 bin kişilik Amfi Tiyatro, Yeni Çarşamba Pazarı ve Köy Garajı, Toplu konutlar, Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi, Yağmur Suyu Taşkın Önleme ve Dere Islahları, Halk Ekmek Fabrikası, Kadın Konukevi, 80 tane Park ve Çocuk Oyun Alanları, yeni kavşaklar, yeni yollar ve caddelerle İsparta'nın şehir yoğunluğunu kenar mahallelere yayarak ticari hayatı şehrin geneline yaydık.

Yaptıklarımızla İsparta'da adeta bir devrim yaratarak çağdaş, modern ve daha güzel bir şehir oluşturmaya çalıştık. Ancak şunu biliyoruz ki, daha yapacak çok işimiz var. Türkiye'nin ilk gül parkı ve müzesinin yapımına başladık, her mahalleye bir semt spor kompleksi projemiz devam ediyor, İsparta'nın kanayan yarası haline gelen eski köy garajı ve çarşamba pazarı alanında Akdeniz bölgesinin en modern Ticaret ve Kültür Merkezi için çalışmalar başladı iki yılda tamamlanacak, TOKİ ile birlikte İsparta'ya yakışan 1122 konutluk Gülkent sitesi, yeni bir şehir stadı ve spor kompleksi gibi daha birçok yatırımımız plan ve projeleri tamamlanarak, bir kısmının yapımına başlandı.

Bunlar kentimizin fiziki gelişimi için gereken çalışmalar idi. Öbür yanda sosyal kalkınmanın sağlanması, sosyal dayanışmanın geliştirilmesi, ihtiyaç sahiplerinin yanında, kimsesizlerin

kimsesi olabilmek için de yoğun çalışmalar yapıldı. Ev ev dolaşarak elde edilen bilgiler belediyemiz yetkili birimlerinde titizlikle incelenmekte ve gereği yerine getirilmektedir.

Kentimizin beşeri sermayesinin geliştirilmesi amacıyla çocuklarımızın ve gençlerimizin eğitimine özel önem verilmekte, eğitim bursları, eğitim setleri dağıtımı ve kurslar yolu ile daha bilgili bir nesil için çalışılmaktadır. ISMEK kurslarımız ile insanlarımızın meslek sahibi olması için gayret gösterilmektedir.

Bütün bu çalışmalar ise Ispartalılarla birlikte gerçekleştirilmektedir. Katılımcı yönetim anlamında kent meclisleri, mahalle meclisleri ile halkın görüşleri, talepleri ve şikayetleri tespit edilmekte ve bu veriler ışığında çalışmalar programlanmaktadır.

Değişen ve gelişen dünyamızda artık rutin belediyecilik mümkün değildir. Kent kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması suretiyle kent yaşam kalitesinin geliştirilmesi ve kentler arası rekabette etkin bir aktör olabilmesi için kentlerimizin bu değişime ayak uydurmaları gerekmektedir.

Isparta, 3 yılı aşkın bir süredir sergilediği performans ile bu değişim ve gelişime başarı ile ayak uydurabilen ve her gün daha güzele ulaşmak için çaba sergileyen bir kenttir. Güller kenti Isparta'da yaşayanların yüzünü güldürmek de belediyemizin temel misyonudur.

Yerel Siyaset Ağustos 2007

KENTLER ARASI REKABET VE ISPARTA

Kentler arası rekabet konusu son dönemlerde kent yöneticilerinin en önemli gündemleri arasında yer almaya başlamıştır. Artık kentler var olabilmek için sadece kendi kendilerine yeter olmakla yetinemezler. Uluslar ve toplumlar arasında sınırların adeta kalktığı, ileri teknoloji kullanımı ile iletişim baş döndürücü hız ve çapa ulaşması artık kentleri diğer kentlerle yarışmaya zorlamaktadır. Hemen ifade edelim ki bu yarışa kentler girip girmemekte serbest değildir. Her kent ister istemez bu yarışın içindedir ve yarışta başarılı dereceler elde edemeyen kentleri güzel bir gelecek beklememektedir.

Ülkemizde çoğu kişide yanlış bir değerlendirme hâkimdir. Bunlara göre kentler küresel rekabete kendilerini hazırlarlar ve bu rekabette iyi bir konuma ulaşırlarsa o kent ve ülke için önemli bir avantaj elde edilmiş olacaktır. Bu sebeple de genellikle küresel kent olmaya aday olarak İstanbul gösterilir ve İstanbul'un küresel kent olma yolunda neler yapılması gerektiği üzerinde durulur. Oysa sadece İstanbul değil, tüm kentlerimiz küresel rekabetin içerisindedirler. Küresel kent olmak ile küresel süreçte kentler arası rekabete hazırlanmak aynı şey demek

değildir.

Kürsel kent veya bir başka ifade ile "Dünya Şehri" tanımlaması daha ziyade sosyal, ekonomik, kültürel faaliyetleri ile veya turizm açısından önemli bir merkez konumu olması sebebi ile uluslar arası alanda bilinen ve etkin olan kentler için kullanılmaktadır. Kentler arası rekabetten kastedilen ise kentlerin ekonomik açıdan geleceklerini koruyabilmek için rekabet ortamının gerekleri konusunda donanımlı kılınmasıdır.

Bir kent bazı alanlarda diğer kentlere göre daha avantajlı konumdadır ve elbette bu avantajını en iyi şekilde değerlendirecek alanlarda ekonomik faaliyetlerin odaklanması gerekmektedir. Bazı kentler tarihi varlıklar açısından çok zengindir ve bu zenginlikleri onların özellikle turizm alanında avantajlı konumda olmalarını sağlar. Bazı kentler ulaşım ana aksları üzerinde oldukları için lojistik hizmetler alanında avantajlı konumdadırlar. Bazı kentlerde doğal kaynaklar, bazılarında belli bir meslek alanında uzmanlaşma ve hatta markalaşma, bazı kentlerde doğal yapıdan kaynaklanan spor sektöründe hizmetin gelişmesi gibi avantajlar bulunur.

Kentlerin iki tür avantajları bulunur. Bunlardan birisi bulunduğu bölgesel rekabetteki konumları, ikincisi ise küresel rekabette konumlarıdır. Her kent küresel dünyanın bir parçası olmanın yanı sıra bir bölgede yer almaktadır ve bu bölge ne kadar geniş ve kentinde o bölge içindeki konumu ne kadar güçlü ise, o kent gelişim açısından iyi bir süreçtedir.

Kent yöneticileri, kentlerinin avantaj ve dezavantajlarını en iyi şekilde belirlenmesi suretiyle orta ve uzun vade planlarında bu veriler ışığında izlenecek politikalara yer vermelidirler. Tabii burada kent yönetimlerine düşen rehberlik etmek ve katalizör rolü üstlenmektir. Yoksa bizzat belediye eli ile ekonomik faaliyet yapılması politikalarının sağlıklı olmadığı geçmiş dene-yimleri ile ortadadır. Ancak bazı alanlarda özel sektörün yatırım yapmaması sebebi ile kamu sektörünün o alanda yatırım yapması durumunda bu tür girişimlerin yerinde olduğu söylenebilir.

Bir kentin küresel süreçte kentler arasında var olan rekabette kazançlı çıkması için yukarıda belirttiğimiz gibi avantajlı alanlara

sahip olması gerekir. Her kentin mutlaka avantajlı olduğu alanlar vardır. Benim hiçbir şeyim yok diyenler ya baktıklarında göremeyenlerdir ya da kentlerinden bile haberdar olmayanlardır. Ancak bu tür avantajlı alanlara sahip olunması, o kentlerin kentler arası rekabette başarılı olması için yeterli değildir. Bunlar "gerekli" şarttır ama "yeterli şart" değildir. Kentlerin bu rekabette başarılı olmaları için yeter şart, söz konusu kentlerin avantajlı oldukları alanları değerlendirebilecek kentsel altyapıya da sahip olmalarıdır. Bir kent, kentsel altyapı hizmetleri açısından yetersiz düzeyde ise, o kentin rekabet ortamından büyüyerek çıkması beklenemez.

Altyapı yatırımları ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki ekonomi kitaplarında sıklıkla yer almaktadır. Altyapıya yapılan yatırımlar ekonomik faaliyetlerin gelişimini tetikliyor, ekonomik gelişmeler ise altyapı yatırımlarına olan talebi artırıyor. Eğer kent yönetimleri bu talepleri karşılayamazlarsa, bu takdirde girişimciler gözlerine civar kentlere çevirmeye başlıyor. Bu altyapı ihtiyacının karşılandığı kentlere yatırımlarını kaydırıyorlar. Yatırımcıların kenti terk etmeleri ile birlikte altyapı yatırımlarına olan talep de düşmeye başlıyor. Bu düşüş beraberinde bu alanlara yapılan yatırımların da düşmesi gibi bir sürece sebep olmakta ve bu süreç de diğer yatırımcıların da kenti terk etme kararı aldıkları yeni süreçleri tetiklemektedir. Dolayısıyla sürekli küçülme yönünde bir süreç yaşanmaktadır.

Kentsel altyapı hizmetlerine yapılan yatırımlar ise girişimcilerin o kente gelmesini teşvik etmekte, o kente girişimcilerin rağbetinin artması beraberinde altyapıda yeni yatırımlar yapılması yönünde talep doğurmakta, bu talebin karşılanması ise kentin ilave yeni yatırımcılar için de cazip hale gelmesini sağlamaktadır. Civar kentlerdeki yatırımcılar da bu kente akmaya başlamakta, kent bölgesinde en önemli ekonomik güç olma sürecine girmektedir. Bölgesel anlamda önemli ekonomik güç olan kentler aynı zamanda küresel alanda da bir dünya kenti olabilme avantajını da yakalamış olmaktadır. Dolayısıyla burada da bu sefer olumlu yönde bir döngü söz konusu olmaktadır.

Kentsel altyapı kavramı çok geniş bir kavramdır. Yol, su, kanal, park, sportif ve kültürel tesisler ve alanlar gibi belediye hizmetlerini kapsadığı gibi, eğitim, sağlık, enerji, telekomünikasyon gibi alanları da kapsamaktadır.

Isparta ve Kentsel Gelişim

Isparta denilince akla gül ve halı gelmektedir. Isparta'yı bilmeyen biri için Isparta bir tarım kentidir. Oysa Isparta Merkez farklıdır. Isparta Belediyesi sorumluluk alanı içindeki Isparta Merkez bir sanayi ve hizmet kentidir. Devlet Planlama Teşkilatının 2004 yılı İlçelerin Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması'na göre Isparta merkez ilçe 872 ilçe içerisinde sanayi sektöründe 77. hizmet sektöründe ise 22. sıradadır. Çünkü sanayi sektöründe çalışanların oranı % 14.86, hizmet sektöründe çalışanların oranı ise %65.76'dır. Isparta merkez ilçe genelde sosyo-ekonomik açıdan 872 il içinde 34. sıradadır.

Kalkınmanın en önemli hususları arasında eğitilmiş ve sağlıklı nüfusun varlığı da bulunmaktadır. Isparta bu açıdan avantajlı konumdadır. Sağlık hizmetleri yönünden çok iyi durumdadır ve eğitim açısından da ciddi bir problemi bulunmadığı gibi, Süleyman Demirel Üniversitesi kente ayrı bir değer katmaktadır.

Yukarıdaki veriler Isparta'nın hizmet sektöründe gelişen ama sanayisi de güçlü olan bir kent görüntüsü ortaya koymaktadır. Bu konumu Isparta'nın küresel süreçte kentler arası rekabette güçlü olmasına imkân tanımaktadır. Markalaşmış gül ve halı da bu avantajı artırmaktadır. Ancak bunlar gerekli olmakla beraber yeterli değildir. Isparta'nın bu avantajının kullanılabilmesi için sağlıklı ve sürdürülebilir kentleşmenin de sağlanması gerekmektedir. Bu sebeple de altyapı yönünden kentin gelişmişliği büyük önem arz etmektedir.

Isparta'nın bu açıdan da son yıllarda gerçekleştirdiği ataklarla ulaştığı düzey çok sevindiricidir. Yolları asfalt olmakla kalmamış aynı zamanda andazit kaplama bordür ve tretuarları ile, içme suyu şebekesi, atık su kanallarının yanı sıra çok zengin rekreasyon alanları Isparta Merkez ilçenin kentsel gelişmişlik düzeyinin göstergeleridir. Plaka numarası 32 olan Isparta'nın

32. belediye başkanı olarak 32 mega proje ile hizmete geldiğimiz 2004 yılından beri yoğun bir çalışma gayreti içerisindeyiz.

Yeni Toptancı Hali, Canlı Hayvan Borsası, Özkanlar Katlı Kavşak ve Üst Geçidi, 5 bin kişilik Amfi Tiyatro, yeni Çarşamba Pazarı ve Köy Garajı, Toplu konutlar, Katı Atık Düzenli Depolama Tesisi, 63 kilometre Yağmur Suyu Taşkın Önleme ve Dere Islahları, Halk Ekmek Fabrikası, Kadın Konukevi, 80 tane Park ve Çocuk Oyun Alanları, yeni kavşaklar, yeni yollar ve caddelerle Isparta'nın şehir yoğunluğunu kenar mahallelere yayarak ticari hayatı şehrin geneline yaydık.

Bu fiziki çalışmaların yanı sıra sosyal belediyecilik kapsamında kentimizde sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın gelişimine katkı sağladık. Kültürel faaliyetler ile zengin bir şehir haline dönüştürdük. Bu sayede kentimizin fiziki sermayesinin yanı sıra sosyal sermayesinin de gelişimine katkı sağlamanın çabası içerisinde olduk.

Bütün bunlar planlı ve kararlı çalışmaların bir neticesidir. Bu sayededir ki bizden öne iki dönemdir çözülemeyen ve kangren halini almış Isparta Kültür ve Ticaret Merkezinin bizim dönemimizde inşaatına başlanmış olup, hızla devam etmektedir. Tamamlandığında özellikle ticari açıdan Isparta'nın bölgesel güç olarak konumunu güçlendirecektir.

Isparta'da gerçekleştirilen bu gelişime paralel olarak kentsel yenileme ve dönüşüm çalışmalarına da özel önem verilmekte ve böylece sağlıklı ve güvenilir yapı stoku güçlendirilmektedir. Kentsel dönüşüm kapsamında insanlarımızın planlarda sağlanan avantajlarla teşvik edilmesi yönünde izlenen politika günümüzde kentsel dönüşüm çalışmalarının en modern ve akılcı yöntemi olarak kabul görmektedir. Buna göre mevcut küçük parsellerini birleştirerek tek ama büyük parselere dönüştürenlere ilave imar hakkı tanınmaktadır. Bu da küçük parsellerde zaten düşük olan imar durumu sebebi ile kentsel dönüşümü rantabl kılmaz iken büyük alanlı parsellere verilen yüksek imar izni ile kentsel dönüşüm projeleri rantabl hale gelmektedir.

Değerlendirme

Isparta, günümüzde bölgesel güç olarak varlığını ortaya koymuş bir kenttir. Bizim çabalarımız kentimizin küresel süreçte de önemli bir aktör olmasını yani küresel kent olmasını sağlamak; kentler arası rekabetten güçlenerek çıkmasını temin etmektir. Bunu başaramaz isek kentimizin geleceği pek de iç açıcı olmayacaktır. Küresel rekabet ciddi, hızlı ve acımasızdır. Bu rekabetten güçlenerek çıkmak için gerekli olan altyapıya sahip olmamız gerekli ama yeterli değildir. Yeterli olması için Ispartalılar olarak kentimizin geleceğini önceleyen politikalar izlememiz gerekmektedir.

Kısır çekişmelerle kaybedilecek her zaman geleceğinden çalınmış zaman olacaktır. Kısır çekişmeler sebebi ile yapılamayan her icraat gelecek nesillerimizin yani evlatlarımızın haklarından çalınmış olacaktır.

Isparta kısır ve dar çekişmelerin tuzağına düşmediği takdirde yakın bir gelecekte küresel kent olma yolunda dev adımlar atmış ve yatırımcıların ilgi odağı olmuş olacaktır.

Yerel Siyaset Ekim 2007

Isparta Belediye Başkanı
Hasan BALAMAN ile
Yeni kamu Yönetimi üzerine

Sayın başkan; belediye başkanı olmadan önce özel sektörde üst yönetici olarak görev yaptınız. Özel sektör ile kamu yönetimi arasında sizce farklı bir yaklaşım bulunmakta mıdır?

-Özel sektör ile klasik kamu yönetimi arasında önemli bir fark bulunmaktadır. "Klasik" tanımlamam, son dönemlerde gelişen ve adına "Yeni Kamu Yönetimi" denilen yaklaşım ile artık özel sektör ile kamu sektörü arasında yönetim yaklaşımı yönünden farkların hızla azalmakta olmasındır.

Özel sektörde temel amaç kurumun karını maksimize etmektir. Kar maksimizasyonu için ise iki yol bulunmaktadır. Ya fiyatları artıracak ya da maliyetleri düşüreceksiniz. Fiyat artırımı yolu ile karı artırmak sağlıklı bir yol olmadığı gibi, gelişen piyasa koşullarında var olan rekabet sebebi ile kurumların piyasada oluşan fiyatın üstüne çıkma imkanları neredeyse yok gibidir. Dolayısıyla, karlılık için temel odaklanma alanı maliyetleri düşürmektir. Kar etmek isteyen özel sektör kuruluşları maliyetlerini düşürme çabası içerisinde.

Maliyetlerin düşürülebilmesi için ise kaynaklardan optimum oranda yararlanmak ve iş yapma yöntemlerini yani süreçleri etkin ve verimli çalıştırmak gerekmektedir. Bir kurumun kaynaklarının başında insan kaynağı ile kurumun sahip olduğu ekipmanlar gelmektedir. Elbette mali imkanlar da bir kaynaktır ancak burada amaç insan kaynağını ve fiziki kaynakları en etkin kullanarak daha az mali kaynakla daha fazla kar elde edebilmektir. Bu sebeple de bu iki kaynak kullanımındaki verimliliği artırmak özel sektörün en fazla önem verdiği konular arasında yer almaktadır.

İnsan kaynaklarından verim elde etmenin en önemli şartları ise çalışanların doğru işe yerleştirilmeleri, bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi, doğru yönlendirilmesi ve motivasyonunun yükseltilmesidir. Bu sebeptir ki özel sektörde hizmet içi eğitime, kurumun etkin biçimde organizasyon yapısına kavuşturulmasına, kurumu oluşturan departmanlar arasında sağlıklı işbirliği ve koordinasyonun tesis edilmesine, çalışanlara etkin liderlik ilkelerine uygun yönlendirmeler yapılmasına ve onların motivasyonunu artırıcı faaliyetlere önem verilir.

Fiziki kaynaklardan etkin kullanabilmek için de bu kaynakların mümkün olan en fazla süre ile çalıştırılmasına, demode, iş yapma kabiliyeti düşük araçlar yerine daha yüksek teknolojiye sahip araçlar kullanılmasına ve var olan fiziksel kaynak parkından optimum yararlanmaya önem verilir.

Özel sektörde karı artırmanın ve bunu sürekli kılmının en önemli şartlarından birisi de müşterilerin memnuniyetinin sağlanmasıdır. Bu amaçla müşteri şikayet ve talepleri titizlikle takip edilir ve müşterinin memnuniyetinin artırılmasına çaba gösterilir. Tabii ki bunun için de ürün e hizmette kalite artışının sağlanması zorunludur.

Son olarak da şunu ifade edelim ki, özel sektör doğru işi, doğru zamanda yapma anlayışındadır. Yani öncelikli ve önemli işlere yoğunlaşır ve bunu doğru zamanda yapmak için de planlamaya önem verir.

Kamu sektöründeki klasik yaklaşım ise bu anlayışa hiç uymamaktadır. Kamuda genel yaklaşım en düşük maliyetle en fazla

işi yapmak değil, sadece kamuyu bağlayan, sınırlandıran mevzuata uygun hareket etmektir. Örneğin, bir işin kaçça yapıldığı değil, bu işin ihalesinde işlenen prosedürün yasalara uygunluğuna dikkat edilir. Bu da hukuken doğru ama ekonomik olarak ise yanlış yani pahalı hizmet üretimine yol açar.

Geleneksel kamu yönetiminde doğru işi doğru zamanda yapmak değil, göze gelecek, dikkat çekecek işin yapılmasına çalışılır ve zamanlamaya da dikkat edilmez. Örneğin seçimler kış mevsiminde ise, sırf seçmene şirin görünmek için adına seçim asfaltı dediğimiz çalışmalar yapılır. Oysa herkes bilmektedir ki, kışın yapılan asfaltlama çalışması boşa bir çalışmadır ve birkaç ay sonra o döktüğünüz asfalt yok olup gidecektir.

Kamu yönetiminde insan kaynaklarının da verimliliğine önem verilmez. Hizmet için eğitim son derece yetersizdir. Çalışana da çalışmayana da aynı ücret ödenir ve çalışanların fikir ve önerilerinden yararlanılmaz.

Son olarak şunu da ifade edelim ki, kamu yönetimleri genelde çok sayıda ama demode araç parkı ile çalışır ve bunların da çalıştırma maliyetleri yüksek ama iş yapma kabiliyetleri ise son derece düşüktür.

-Siz başkan olduktan sonra bu anlayışı değiştirme çabası içerisinde oldunuz mu?

-Elbette. Zaten ilk işimiz belediyemizin etkin ve verimli hizmet üretecek bir yapıya dönüştürülmesi ve belediye hizmetlerinde kalitenin artırılması yönünde olmuştur. Biz, geleneksel kamu yönetimi yaklaşımı yerine "Yeni Kamu Yönetimi" yaklaşımını benimsedik. Nedir "Yeni Kamu Yönetimi?" "Yeni Kamu Yönetimi", özel sektör için geliştirilen etkinlik, verimlilik, kalite artırıcı yöntemlerin kamu yönetiminde de uygulanması ve tek taraflı karar alma yerine karardan etkilenenlerin de karar sürecine dahil edilmesidir.

Biz bu amaçla bir yandan belediyemizin hantal örgütsel yapısının yeniden organize edilmesi ve diğer yandan da belediye personelinin mesleki bilgi ve becerilerinin geliştirilmesi için hizmet içi eğitimlere önem verdik. Çalışanlarımızın öneri

azami derecede yararlanabilmenin ve şikayetlerini de çözüme kavuşturabilmenin gayreti içerisinde olduk. Onlara yönelik anket uygulamaları, uzmanlar yönetiminde sorun ve çözüm arama toplantıları, istişare toplantıları yaptık. Çalışanlarımızın motivasyonlarını artırabilmek için sosyal faaliyetlerin yanı sıra özellikle memurların ücret dengesizliğini giderebilmek için sosyal denge sözleşmesi yaptık.

Belediye faaliyetlerinde önceliklerin belirlenmesi ve doğru işin doğru zamanda yapılabilmesi için katılımcı yöntemlerle stratejik planımızı hazırladık, performans programımızı yaptık. Toplam Kalite Yönetimi anlayışı temelinde ISO 98001 Kalite Yönetim Sistemi kurulma çalışmalarında da son aşamaya geldik.

İş yapma yöntemlerimizdeki bürokratik yavaşlığı ve verimsizliği giderebilmek için süreçlerin üzerinde yoğunlaştık. Tüm süreçlerimizi yani yaptığımız işleri ve bu işlerin yapılış aşamalarını tespit ettik. Böylece hem hizmette standartlaşmanın hem de süreç iyileştirmenin alt yapısını oluşturduk.

Belediyemizde yeniden yapılanmaya gittik. Müdürlük sayısını azaltarak hareket kabiliyeti daha yüksek bir yapı oluşturduk. Tüm kademelerin görev ve yetkileri netleştirilerek görev-yetki karmaşasından kaynaklanan sorunları asgariye indirdik.

Diğer belediyelerimizin çalışmalarını yakından takip ederek, güzel uygulama örneklerini ilimize taşıdık.

Takdir edersiniz ki, kalite, uzun soluklu bir yürüyüştür ve biz de bu yürüyüşe emin adımlarımızla dahil olduk.

-Göreve geldiğiniz günden bu yana Isparta'da ne gibi değişimler yaşandı?

-Isparta'da son iki buçuk yılda, yani göreve geldiğimiz Mart 2004'ten bu yana yaşanan gelişmeleri öyle birkaç satırda anlatmak mümkün değil. Her şeyden önce biz göreve gelmeden önce iyi bir hazırlık yapmıştık ve göreve geldiğimizde de plaka numarası 32 olan ilimiz için 32 projeye start verdik.

Kısa zaman içinde çok sayıda park yapılarak hizmete açıldı. Mevcut parklar ciddi biçimde tadil edildi. Yoğun bir asfaltlama

çalışması ile asfalsız sokak bırakılmadı. Özellikle il merkezinden başlamak üzere yollarımızın kalitesinin artırılması için andazit taş uygulaması başta olmak üzere yoğun biçimde bordür-tretuvar çalışması gerçekleştirildi. Şehrimizin merkezinde yer alan ve trafik yoğunluğu yaşanan Özkanlar Kavşağı kimsenin beklemediği kadar kısa sürede ve iddia edilen maliyetlerin çok altında bir rakamla bitirilerek hizmete açıldı. Buraya başlayacağımızda 25-30- Triyona mal olur, etraftaki, evler yıkılır diye itirazlar yükseldi. Oysa biz iddia edilen rakamın sadece %10' kadar bir maliyetle işi bitirdik ve hiçbir bina da hasar görmedi.

10 yıldır mezbelelik gibi duran Çarşamba pazarına cesaretle girdik ve buradaki yüzlerce esnafı yeni yapılan Çarşamba pazarına naklettik. Boşalan alanda değil Isparta'nın, bölgenin en büyük ticaret merkezlerinden birinin inşaatına başladık.

Çağdışı görüntüsü olan mezbahaneyi yıkarak modern tesis kurduk. Ispartamıza modern bir hal binası kazandırdık.

Bir yandan fiziki çalışmalar sürerken diğer yandan da fakir fukaranın yanında olduk. Yoğun sosyal faaliyetlerimizi zengin kültürel faaliyetlerimizle destekledik.

-Sayın başkan. Belediye şirketlerinden birisi andazit taş işletmesi yapıyor. Bu şirketi ne amaçla kurdunuz ve umduğunuzu buldunuz mu?

Bakın, kent mimarisinde bir kural vardır. Bir kentte kullanacağınız malzeme o kentin doğal yapısına uygun olmalıdır. Isparta andazit kaynakları zengin bir ilimiz. Bildiğiniz gibi andazit yer döşemesi olarak yoğun biçimde kullanılmaktadır. Biz de Isparta'nın bordür-tretuvarları Isparta'nın doğal malzemesi olan andazit ile yapılsın dedik. Bu amaçla ISTEM şirketimiz ciddi bir yatırım yaptı. İlk önceleri ürettiğimiz ürünü belediye olarak aldık ve Isparta'nın bordür-tretuvar çalışmalarında kullandık. Ama bu gün, şirketimiz başka illerden belediyelerden büyük bir taleple karşılaştı. Şu an yoğun biçimde andazit üretilmekte ve diğer illere satılmaktadır. Bu sayede bir taşla üç kuş vurduk. Hem Ispartamızı doğal taş ile döşedik; hem çok kişiye iş imkanı sağlayarak istihdamı geliştirdik ve hem de önemli bir gelir kaynağı sağlamış olduk.

KENTSEL YENİLEMEDE BAŞARILI BİR ÖRNEK: ÇARŞAMBA PAZARI VE ISPARTA KÜLTÜR VE TİCARET MERKEZİ

Kentler, sürekli gelişen, değişen mekânlardır. Bu yönleri ile yaşayan bir organizma gibidir. Bir dönem kent için çok önemli olan ve o dönem için de en uygun yerde inşa edilen alanlar gün gelmekte ya önemini yitirmekte ve atıl hale gelmekte veya fonksiyon olarak önemini korumakla beraber mekân itibarı ile bulunduğu konum uygunsuz hale gelmektedir. Bazen de hem fonksiyon ve hem de konum itibarı ile uygunsuzluk söz konusu olabilmektedir. Bu alanlarda yenileme çalışmaları yapılmaması durumunda ise bir süre sonra izbe olarak tanımlanabilecek yıkıntı, döküntü, köhne alanlara dönüşmektedir. İşte bu alanların yenilenmesi, dönüştürülmesi için yapılan çalışmalara kentsel yenileme veya kentsel dönüşüm adı verilmektedir.

Genel bir çerçeve içinde, kentsel yenileme, farklı nedenlerden ötürü zaman süreci içinde eskimiş, köhnemiş, yıpranmış ya da kimi durumlarda terkedilmiş, vazgeçilmiş kentsel dokunun, günün sosyo-ekonomik ve fiziksel koşulları göz önünde tutularak değiştirilmesi, dönüştürülmesi, ıslah edilmesi ve yeniden canlandırılarak kente kazandırılması olarak ifade edilebilir¹.

1- ÖZDEN, Pelin Pınar , "Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler Ve İstanbul Örneği", İ.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No: 23-24

Kentsel yenileme uygulaması ile yeni bir yaşam biçimi ve stratejisi geliştirme hedefine yönelik olmak üzere, yerleşik kentsel dokuda sağlıklılaştırma amaçlı, kapsamlı-kökten müdahalelerle, büyük ölçüde yıkımlar ve yeniden yapılanmalar söz konusudur.²

Kentsel yenileme/kentsel dönüşüm, zamanla niteliğini kaybeden fiziksel ve çevresel yönden bozulmuş ve köhneleşmiş, sosyal ve ekonomik açıdan dışlanmışlıkla karşı karşıya olan kentsel alanların belli sosyal ve ekonomik programlarla yenilenerek/dönüştürülerek kente kazandırılmasıdır.³ Kamu girişimi ya da yardımıyla yoksul komşulukların yenilenmesi, yapıların iyileştirilmesi, daha iyi barınma koşulları, ticaret ve sanayi olanakları, kamu yapıları sağlanması amacıyla yerel plan ve programlar uyarınca kentlerin ve kent merkezlerinin tümünü ya da bir bölümünü günün değişen koşullarına daha iyi yanıt verebilecek bir duruma getirmek, ekonomik ve yapısal özellikleri iyileştirilmesine olanak vermeyecek ölçüde kötüleşmiş olan yoksul konutların yıkılması ve bunların oluşturduğu kent bölümlerinin yeni bir planlama düzeni içinde geliştirilmesi olarak da tanımlanabilir.⁴

Hızla gelişen, değişen, yoğunluğu giderek artan ve üstelik kültür mirası açısından da son derece zengin olan büyük kentlerimizde, mevcut potansiyeli değerlendirerek, eskimeye başlayan kentsel alan parçalarını kentlerimize kazandırmak, onlara yeni fonksiyonlar yükleyerek canlanmalarını, gelişmelerini ve ıslahlarını sağlamak, sosyo-kültürel ve ekonomik açılardan kentlerimiz için büyük bir kazanç anlamına gelecektir. Bu nedenle, kentsel yenilemeye / dönüşüme hak ettiği önemi vermek, bu amaç doğrultusunda öncelikle kentsel yenilemenin ilkelerini tartışıp saptamak ve ardından konunun yasal ve kurumsal çerçevesini ortaya koymak yerinde olacaktır. Kentsel yenilemede yetki sorunsalının netleştirilmesi, uygulamaya

2- BİRSEL, Güven S. Ve diğerleri, Değişim-Dönüşüm Sürecinde Kimlik Arayışları ve Kentsel Yenileşme Kavramı, Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, Yıldız Teknik Üniversitesi Yayın Merkezi, İstanbul 2003, sf: 55

3- BAYRAKTAR, Erdoğan, Gecekondu ve Kentsel Yenileme, Ekonomik Araştırmalar Merkezi Yayınları, Ankara 2006, s: 235

4- <http://www.kentli.org/sss/soru80.htm>

geçmede en önemli adımlardan biri olacaktır.⁵

Kentsel yenilemenin, kentin tarihi ve doğal dokusunda tahribat yapmaması esas alınmalıdır. Böylece çöküntüye uğrayarak sorunlu hale gelen kentsel yaşam çevreleri, gerekli dokunuşlarla içinde yaşamaktan zevk alınacak, özlenen kentsel mekânlara dönüştürülebilir; eskiyerek özgün niteliklerini ve önemini yitiren tarihsel çevreler, çağdaş yaşam koşullarına uygun olarak yeniden kullanılabilirken, tümüyle yıkılıp yenilemek yerine bir tür koruma yoluyla kent ve kentli kültürünün yeniden kazanımını sağlayabilecektir.⁶

Yenileme ve dönüşüm çalışması yapılacak alanlar şunlardır :⁷

- * Gecekondu alanları
- * Aşırı yoğunluklu kaçak apartman alanları
- * Doğal afet riski yüksek olan alanlar
- * Kent merkezindeki çöküntü alanları
- * Tarihi kentsel alanlar
- * Ekonomik ömrünü doldurmuş kentsel alanlar.

Kentsel dönüşüm çalışmalarının amacı şunlardır:

- * Kentin fiziksel koşulları ile toplumsal problemleri arasında doğrudan bir ilişki kurulması ihtiyacını karşılamak
- * Kent dokusunu oluşturan bir çok öğenin fiziksel olarak sürekli değişim ihtiyacına cevap vermek.

Ülkemizde en fazla kentsel dönüşüm çalışması yapılan alan gecekondu bölgeleridir. Bu alanlarda değişik yöntemler uygulanarak mevcut gecekondu yapılar yıkılmakta, yeni binalar yapılarak daha sağlıklı kent yapı stoku oluşturulmaktadır. Özellikle son çeyrek asırda yaşanan hızlı iç göçün sonucu artan gecekondu alanlarının dönüşümü öncelikli konular arasındadır. Ancak, hızlı iç göçün sonucu sadece gecekondulaşmada yaşanan hızlı artış

5- ÇAKILCIOĞLU, Mehmet, CEBECİ, Ö. Faruk, Kentsel Çöküntü Alanlarında Uygulamada Yetersiz Kalan İmar Planları Yerine Alternatif Planlama Süreçleri, <http://www.kentli.org/makale/donusum.htm>

6- BİRSEL, Güven S. Ve diğerleri, a.g.e. sf: 55

7- GÖKSÜ, A. Faruk, Yeni Kentsel Düzen İçin Öneriler, <http://www.kentsyenileme.org/dosyalar/turdok02.doc>

değildir; aynı zamanda kentlerin hızlı büyümesi ile birlikte özellikle kent merkezlerinde fonksiyonel değişim yaşanmış ve aynı zamanda önceleri kent çeperinde kalan alanların da kentin büyümesi ile birlikte kent merkez alanı içine girmesi olmuştur. Bu gelişim de kentlerimizde kentsel yenileme/kentsel dönüşüm çalışmalarının önemini artırmıştır. Bir başka ifade ile yaşanan hızlı gelişme, ülkemizde kentsel yenilenme ihtiyacının daha kısa sürelerde doğmasına yol açmıştır.

Kentsel yenileme eylemlerinin türlerini kısaca şöyle sıralamak mümkündür:

a-Yeniden Canlanma - Canlandırma:

Sosyo-kültürel, ekonomik ya da fiziksel açılardan bir çöküntü süreci yaşamakta olan kentsel alan parçalarının, çöküntüye neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesi sonucu, o alanın tekrar hayata döndürülmesi, canlandırılmasıdır.

b-Yenileme - Yenilenme:

Kentsel alanın yenilenmesini konu alan bu eylem türü, içinde, yıkıp yeniden yapma anlamını da barındırmaktadır.

c-Yeniden Oluşum:

Tümüyle yok olmuş, bozulmuş, köhnemiş, dolayısıyla çöküntü bölgesi haline gelmiş alanlarda yeni bir dokunun yaratılması ya da mevcudun iyileştirilmesi ile bu alanların kente kazandırılması anlamlarını içerir.

d-Soylulaştırma:

Sosyo-kültürel açıdan bozulmuş, çöküntüye uğramış, dolayısıyla fiziksel çevresi de bozulmuş alanlarda, özellikle de tarihi kent parçalarında sosyal yapının ıslah edilmesi şeklinde açıklanabilir.

e-Eski Haline Getirme:

Deformasyonun başladığı, ancak özgün niteliğini henüz kaybetmemiş olan eski kent parçalarının eski haline kavuşturulması olarak tanımlanabilir.⁸

8- ÖZDEN, Pelin Pınar, "Kentsel Yenileme Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü Üzerine Düşünceler Ve İstanbul Örneği", İ.Ü.Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, No: 23-24

Kentsel Yenileme/Dönüşümde Belediyelerin Görev ve Yetkileri

Belediyeler genel olarak kentlerin planlı, sağlıklı gelişiminden sorumlu kurumlardır. Ancak gerek İmar Mevzuatından kaynaklanan sıkıntılar ve gerekse idari, mali problemler ile ülkemizde yaşanan iç göç ve bunun etkisi altında sağlıklı kentleşmede istenen düzey elde edilememiş, aksine kentlerimiz hızla çarpık yapılaşma içerisine girmiştir. Ülkemizde yerel yönetimler reformu kapsamında yeniden hazırlanan Belediye Kanunu ile bu alanlarda belediyelerin yetki ve sorumlulukları artırılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Kentsel dönüşüm ve gelişim alanı" başlıklı 73. maddesinde şu ifadeler yer almaktadır:

"Belediye, kentin gelişimine uygun olarak eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek; konut alanları, sanayi ve ticaret alanları, teknoloji parkları ve sosyal donatılar oluşturmak, deprem riskine karşı tedbirler almak veya kentin tarihî ve kültürel dokusunu korumak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim projelerine konu olacak alanlar, meclis üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı ile ilân edilir.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında yıkılacak yeniden yapılacak münferit yapılarda ilgili resim ve harçların dörtte biri alınır.

Bir yerin kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilân edilebilmesi için; o yerin belediye veya mücavir alan sınırları içerisinde bulunması ve en az elli bin metrekare olması şarttır.

Kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanlarında bulunan yapıların boşaltılması, yıkımı ve kamulaştırılmasında anlaşma yolu esastır. Kentsel dönüşüm ve gelişim projesi kapsamında bulunan mülk sahipleri tarafından açılacak davalar, mahkemelerde öncelikle görüşülür ve karara bağlanır."

Ayrıca 5366 sayılı "Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması

Hakkındaki Kanun" ile de belediyelerin konu ile ilgili yetki ve sorumlulukları genişletilmiştir.

Kentsel Yenilemede Karşılaşılan Sorunlar

Kentsel yenileme çalışmaları önemli ve gerekli olmakla birlikte bir o kadar da zor çalışmalardır. Her şeyden önce toplumsal mutabakatın sağlanması gereken bir çalışmadır. Neredeyse her kentsel yenileme çalışması beraberinde rant iddialarını, yenileme yapılacak alan içerisindeki mülk sahiplerinin talep ve beklentilerinin yüksek, buna karşılık kendilerine sunulabilecek imkanların kısıtlı olmasını beraberinde getirir. Bütün bunların yanı sıra finans sorunu da aşılması gereken en önemli sorunlar arasındadır.

Kentsel yenileme çalışmalarının en az sorunla yürütülmesinin ilk şartı bilgilendirmedir. Yetersiz bilgilendirme her türlü iddiaya uygun zemin hazırlamakta, kamuoyunun yanlış yönlendirilmesine, yönlendirilmesine fırsat vermektedir.

Yenileme çalışmalarının mutlaka proje yönetimi mantığı ile ele alınması, teknik, ekonomik, sosyal planlamasının yapılması ve her aşamada da şeffaflığın sağlanması gerekmektedir.

ÇARŞAMBA PAZARI

Halk Pazarı, 1942 öncesi zaten küçük bir şehir olan Isparta'da dağınık bir vaziyette halka hizmet veren bir pazardır. Mimar Sinan Cami arkasında bulunan alanda Üzüm Pazarı, kuzeyinde Buğday Pazarı, batısında Bakırcılar Çarşısı, güneyinde Tuz Pazarı olarak bilinen yerlerden insanlar ihtiyaçlarını gidermektedir.

1942 yılında 24 bin nüfusu bulunan Isparta'ya derli toplu bir pazaryeri yapma kararı alınır ve şimdi Kültür Sitesi'nin bulunduğu eski bir mezarlık olan alana pazar inşa edilir. Semt-semt dağılan pazarcılar burada toplanır ve "Halk Pazarı" olgusu oluşmaya başlar.

Pazarın hemen köşesinde "Vakıflar İşhanı" kısmında çarıkçı, derici, urgancı, soğuk demirciler, ev ve el aleti satan esnaflar yer alırken pazarın ortasında yapılan basamaklı bölümlere manavlar yerleştirildi.

Takvimler 1946 yılını gösterirken, güneyde şimdiki "Belediye İşhanı"nın bulunduğu kısımda sıra mağazalar inşa edildi. Kaymak Kapı'ya bakan kısımlarda çeşitli türden esnaf yer alırken Pazar kısmına bakan arastada dükkânlar uzun süre boş kaldıktan sonra buraya tuhafiyeci esnafı yerleşti. Pazaryeri tamamen oturmuştu artık ve bu şekilde Isparta halkına tam 28 yıl hizmet verdi.

Aradan geçen uzun sürede Isparta nüfusu da artmıştı ve pazaryeri ihtiyaca cevap veremez duruma gelmişti. Dönemin Belediye Başkanı, yeni bir Pazaryeri aramaya koyuldu. Henüz o dönemlerde Cumhuriyet Caddesinin batı kısmında sadece Gürman'ların 2 katlı binasından başka bina yoktur ve bu alan bahçelerle kaplıdır. Isparta'nın tanınmış ailelerinden Darbazoğlu Hasan Efendi'ye ait ceviz ağaçları ile kaplı içerisi karıklara bölünmüş domates, patlıcan, biber vs. sebze yetiştirilen bahçe, 50 dönüm kadar vardır.

Darbazoğlu Hasan Efendi bu araziye Belediye'ye devir eder. Batıda Eski Köy Garajı, kuzeyde Cumhuriyet Caddesi, güneyde Gürmanlar'ın evi, kuzeyde 113 cadde ile kesişen arazide hummalı bir çalışma başlar.

Halk inşaat başladığı zaman pazaryerinin şehrin en uç kısmına taşınmasına ve çok büyük yer kaplamasına uzun süre tepki gösterir. Belediye Meclisi tepkilere kulaklarını tıkayarak inşaatı sürdürür. Köy Garajının bulunduğu alan Halı Pazarı ve Zahir Pazarı, hemen aşağısında mağazalar ve onun altında Peynir Pazarı, Yoğurt Pazarı ayrı-ayrı inşa edilir. Yoğurt Pazarının kuzeyine manavlar, kasaplar sıralanırken hemen biraz daha ötede sebze-meyve hali inşa edilir. Manavların bulunduğu alan ile Cumhuriyet Caddesi arasında kalan kısımda zeytinciler, hemen alt kısımda sebze-meyve satış yerleri, onların güneyinde mevsime göre karpuz ya da narenciye sergileri yer alır. Cumhuriyet Caddesine bakan kısımda Zabita Müdürlüğü, Evlendirme Memurluğu ve nikâh salonunun bulunduğu bina ile hemen yan kısmında domates pazarı kurulur.

Eski pazaryerine göre daha derli toplu bir pazaryeri inşa edilmiştir ve ilk başlarda yapılan tepkiler yavaş-yavaş azalmıştır.

Düzenli pazar 15 yıl boyunca işlevini sürdürür. Pazarıcı esnafının sayıca artması, yeni iş kollarının pazarda sergi açması buradaki düzeni de bozmaya başlamıştır. Halı sarayı yapıldıktan sonra halı pazarı buraya kaymış, zahire pazarı da kaldırılmış bu alana köy ve kazalardan gelen araçlar için garaj yapılmıştır. Belediye Evlendirme Memurluğu ve Nikah Salonu da yıkıldıktan sonra bu alanında pazaryeri olarak kullanılmasına karşın alan ara sokaklara kadar dağılmaya başlamıştır.

1994 yılında göreve gelen dönemin belediye başkanı tarafından halk pazarının yeniden inşa edilmesi için bir meclis kararı çıkartılır ve uluslar arası proje yarışması açılır. Proje yarışmasını Mimar Veli Dedeoğlu kazanır. Belediye imkanları ile yapımına karar verilen Yeni Çarşamba Pazarı için ilk kazma Cumhuriyet Caddesi tarafına bakan alt kısımdan vurulur. 1997 yılında başlayan inşaat çalışmaları betonarme karkas halinde iken 1999 yılında yapılan yerel seçimler ile belediye yönetimi değişir.

1999 yılında göreve gelen belediye başkanı, projenin uygun olmadığını ileri sürerek inşaatı durdurur. Yeni bir proje çizilmesi için belediye meclisinden karar çıkar. Bu arada da hukuki bir mücadele başlar. Aradan geçen dört yıl boyunca bir çivi bile çakılamaz. 2003 yılında bir dönem öncesi yapılan karkas binaların güneyine yeni proje uygulanmaya başlanır.

2004 yılında yapılan yerel seçimlerde göreve gelen belediye başkanı Hasan Balaman, bu problemin çözümü için çalışmaları başlatır. Mevcut yapıların korunarak, proje bütünlüğünün sağlanması esas amaçtır. Bu sayede hem proje bütünlüğünün korunması ve hem de bu güne kadar yapılan harcamaların israf olmaması arzu edilmektedir. Uzmanlardan oluşan ekibin uzun süren çalışmaları sonucunda, iki projenin birleştirilerek devamının, mevcut yapıların da korunmasının mümkün olmadığı görülür. Yeni bir proje hazırlanması ve mevcut yapıların da yıkılması kaçınılmazdır.

Belediye Encümenince bu alanın Isparta Ticaret ve Kültür Merkezi olarak değerlendirilmesine karar verilir ve proje inşaatı için ihale açılır. Büyük tartışmalar yaşanırsa da Belediye Kültür Sarayında, halka açık yapılan ihale sonuçlanır ve çalışmalar

başlatılır.

Proje kapsamında, öncelikle Çarşamba Pazarında bulunan esnafın mağdur edilmemesi ve Pazar ihtiyacının daha modern bir alanda giderilmesi amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşabilmek için Davraz Mahallesi'nde Yeni Köy Garajı ile entegre olarak çalışacak olan Yeni Çarşamba Pazarı inşaatına başlanır ve bu inşaat kısa sürede tamamlanır. Buradaki 400 işyerine eski Çarşamba Pazarı esnafı taşınır.

Eski Çarşamba Pazarı alanında ise Isparta Ticaret ve Kültür Merkezi İnşaatı temeli 11.09.2007 tarihinde atıldı. Yaklaşık 51 bin metrekarelik alanda yapımına başlanan Isparta Ticaret Kültür ve Yaşam Merkezi içerisinde büyük alışveriş merkezleri, konferans, düğün salonları, sinema ve tiyatro salonu, işyerleri, otopark, sosyal alan, yeşil alanları, kütüphane gibi bir çok aktivitenin yapılmasını sağlayacak tesisler barındıracak.

Isparta merkezine yaklaşık 50.000 m² alan üzerine kat karşılığı sistemde inşa edilecek olan "Ticaret ve Kültür Merkezi" kompleksi bünyesinde; yaklaşık 1000 kişilik 2 adet tiyatro, konser, konferans salonu, fuayelerinde sergi alanları, 1135 kişilik 8 adet sinema salonu 1560 m² cami ve külliyesi, 4.800 m² aktivite alanı, 1350 araçlık kapalı ve açık otopark alanları ile 130 adet apart daire, 2000 m² dersane, 2000 m² öğrenci yurdu, fastfood, büyük mağaza ve market alanları ve ticari işyerlerini kapsamakta olup inşaat alanı 109.000 m².dir.

YAŞANAN ZORLUKLAR

Isparta Ticaret ve Kültür Merkezi İnşaatı işinin hemen her aşamasında ciddi krizler yaşanmıştır. Bu krizlerin bazıları ve yaşanan süreçler şunlardır:

a-İhale krizi:

Isparta Ticaret ve Kültür Merkezi ihalesi 2004 yılında yapıldı ama ihaleye katılan olmadı. Belediye Meclisinin verdiği yetki ile Belediye Encümeni tekrar ihale açtı ama bu sefer de Encümenin ihale açmaya yetkisi olmadığı, ihalenin Meclisce yapılması gerektiği iddiaları ortalığı karıştırdı. Oysa kiralama işerini meclis değil, encümen yapar ve bu kanuni düzenleme

gereği böyledir. İhale konusu işin yapılmasına da meclis karar verir ama işin yapımı ile ilgili ihale yapma yetkisi encümenindir.

Nihayetinde 9.8.2005 tarihli Resmi Gazete'de "Isparta Ticaret ve Kültür Merkezi İş Kat Karşılığı Anahtar Teslimi, İnşaat Yaptırılması İş" adıyla ilanı yapılan ihale 30.9.2005 tarihinde yüzlerce kişinin izleyici olarak katılımıyla Belediye Kültür Sarayı'nda gerçekleştirildi.

Yapımı yılan hikâyesine dönen bu işin ihalesinin yüzlerce kişinin izleyici olarak katıldığı bir ortamda gerçekleşmesi şeffaflık adına çok önemli olduğu gibi, ihale ile ilgili doğabilecek her türlü iftiralara karşı da bir ön tedbir olarak anlamlıdır. Bu gibi ihalelerin genelde gözden uzak yapıldığı ülkemizde Isparta Belediyesi'nin bu uygulaması örnek olabilecek bir tavrıdır.

Ancak ihalenin yüzlerce kişinin önünde yapılması tartışmaların önünü kesmemiş ve iddialar yargıya taşınmıştır. Belediye yönetimi yetkisiz ihale yapmaktan, kamuyu zarara uğratmaya kadar her alanda iddialara maruz kalmış ve bu iddialarla ilgili yargı süreci başlamıştır.

b-Eski Çarşamba Pazar esnafının tahliyesi:

Projenin en önemli sorunlarından birisi olan mevcut esnafın bu alanı terk etmesi konusu başarılı biçimde yönetilmiştir. Belediye tarafından öncelikle buradaki esnafı taşımak için Davraz Mahallesinde 450 işyeri yapıldı. Daha doğrusu ihale şartnamesi gereği bu binalar ihaleyi alan firma tarafından yapılarak ücretsiz olarak belediyeye devredildi. Belediye de bu yerleri kiraya verdi ama tabii ki öncelikle eski Çarşamba Pazarı esnafı buraları kiraladı.

Belediye mevcut yerdeki işyerlerinin tahliyesinde kararlı ve akıllı bir yol izlemiştir. Boş olan ya da anlaşmaya razı olarak işyerini boşaltanların yerleri hemen iş makineleri ile yıkılmış ve böylece hem belediyenin kararlılığı gösterilmiş ve hem de yıkım alanındaki işyerlerinin eskisi gibi iş yapamayacağı için anlaşmaya "evet" demeleri için psikolojik baskı uygulanmıştır. Sonuçta belediye buradaki yüzlerce işyerini kimsenin burnu kanamadan tahliye etmiş ve yeni yere taşımayı başarmıştır.

Davraz Mahallesinde yapılan Yeni Çarşamba Pazarı'ndaki 450 işyeri kiralama ihalesi ile belediyeye de önemli bir gelir sağlanmıştır.

Bu başarı, belediye yönetici ve bu konuda görevlendirilen personelinin akıllı, sabırlı ve birebir iletişimi ön plana çıkararak sağladıkları bir başarıdır. Ülkemizde 50-10 yapının yıkılması aşamasında bile her türlü eylemin yaşandığını düşündüğümüzde Isparta'nın bu konuda örnek bir başarı sergilediği rahatça söylenebilir. Hatta nüfusu 150.000 civarında olan bir il için 450 işyeri rakamının ne kadar büyük bir sayı olduğu da göz önüne alındığında bu başarı daha da öne çıkmaktadır.

c-İddialar-iddialar:

Isparta Ticaret ve Kültür Merkezi inşaatı işi başından beri her türlü iddianın yer aldığı süreci yaşamaktadır. Öyle ki, eski yapımın yıkımından çıkan hafriyat demirleri bile sorun olmuştur. Onlarca milyon dolarlık bir yatırımda hafriyattan çıkan demirlerin bile iddia konusu olması yaşanan sürecin sıkıntısını göstermektedir. Bu iddialar üzerine Belediye Başkanı Hasan Balaman yaptığı açıklamada şunları söylemiştir:

"Bildiğiniz gibi Isparta'nın en büyük sorunlarının başında Çarşamba pazarı yani Isparta Ticaret Kültür Merkezi alanı geliyordu. Çeşitli pürüzlerle karşılaşmamıza rağmen inşaat sürecimizi başlattık ve şu ana kadar istediğimiz noktaya getirdik. Esnafımıza da buradan teşekkür etmek istiyorum. Isparta'nın modern bir kent merkezi görünümüne kavuşması için onlar da ellerinden gelen gayreti göstermiş ve bizimle birlikte çözüm noktası için çalışmalarını başlatmıştır. Hal böyle iken bazı gruplar bizi kötülemek bu işten siyasi rant elde etmek için halkımızı kandırmaya çalışmaktadırlar. İşte bunun son örneği de alanda bulunan inşaat demirleri üzerine oynanmıştır. İnşaatçı çıkartılan demirlerin ihaleyi alan müteahhit tarafından götürüldüğü iddiası ortaya atılmıştır. Artık böyle iftira atanlara söyleyecek söz bulamıyorum. İnşaat alanından çıkartılan tüm inşaat demirleri belediyemiz uhdesi altındadır. Görmek isteyen vatandaşlarımız Antalya yolu üzerinde bulunan asfalt şantiyesin-

deki depomuzda görebilir" dedi.

SONUÇ

Isparta Belediyesi 10 yılı aşkın süredir Isparta'nın gündemini işgal eden ve bir türlü çözülemeyen bir sorunun üzerine gitmiştir. Kent merkezindeki harabe görüntünün ortadan kaldırıldığı, kente ve bölgesine hizmet edecek önemli bir ekonomik merkez inşa edilmesi açısından başarılı bir kentsel yenileme olan bu çalışma daha derinlemesine analiz edilmelidir. Unutmamak lazım ki, her kentsel yenileme çalışması aslında başarılı olarak planlanmış bir kriz yönetim yaklaşımı ile başarılı olabilir.

Hulusi ŞENTÜRK

